

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

ВІВТОРОК, 6 СЕРПНЯ 2024 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№158 (7818)

ЦИТАТА ДНЯ

ДЕНИС ШМИГАЛЬ:

«Україна отримала 3,9 мільярда доларів гранта від США через Світовий банк. Кошти допоможуть у фінансуванні зарплат вчителів, медиків і рятувальників, соціальної допомоги».

Прем'єр подякував за підтримку, яка зміцнює нашу стійкість у протидії варварській російській агресії

Японія допомагатиме вітчизняній юстиції

СПІВПРАЦЯ. Учора відбулося урочисте підписання Меморандуму про співробітництво між Міністерством юстиції України та Міністерством юстиції Японії у сфері права та правосуддя. Меморандум підписали міністр юстиції України Денис Малюська та міністр юстиції Японії Рюджі Коїдзумі. Документ передбачає розвиток взаємної дружби та співпраці між учасниками шляхом обміну досвідом та інформацією у сфері права та правосуддя.

Співпраця між відомствами охоплюватиме такі напрями: антикорупційні зусилля в Україні; судова реформа, зокрема питання, пов'язані з пенітенціарною системою; посилення інституційної спроможності в юридичній та адміністративній сферах, зокрема розвиток кадрового потенціалу.

Денис Малюська подякував колегам: «Підписання цього меморандуму засвідчує підтримку України від Міністерства юстиції Японії у галузі юстиції. Упевнений, що досвід іноземних колег допоможе Україні в досягненні спільних амбіцій».

Рюджі Коїдзумі зазначив, що Міністерство юстиції Японії й надалі підтримуватиме зусилля України у правовій та судовій сферах, повідомляє Мін'юст.

ЦИФРА ДНЯ

3,6 млрд грн

На таку суму банки схвалили кредити у межах програм відновлення енергетичних спроможностей. Загальна сума заявок з початку червня становить майже 39,1 млрд грн

Небо над Україною залишається українським

ПИШАЄМОСЯ! Президент Володимир Зеленський взяв участь у заходах з нагоди Дня Повітряних сил ЗСУ

Грант «СТВОРЮЙ!»: активна участь жінок-підприємниць

ФІНАНСУВАННЯ. Програма стартувала наприкінці квітня, і за цей час оргкомітет отримав понад 1000 заявок від підприємниць з усієї України. Найбільша кількість заявок надійшла від власниць бізнесу із західного (41% загальної кількості), центрального (18%) та північного (18%) регіонів України. Найменше — зі східного (14%) та південного (9%). 12% апіканток розвивають свій бізнес у сільській місцевості.

31 липня завершилося приймання заявок на участь у грантовій програмі «СТВОРЮЙ!». Проект із бюджетом 1 мільйон доларів спрямований на масштабування та розвиток малого і середнього бізнесу українок у виробництві та переробці.

Програма викликала інтерес серед підприємниць, які прагнуть розширити свої виробничі можливості. Заяв-

ки охопили широкий спектр галузей: від косметичної індустрії до меблевого виробництва, від виготовлення пластмасових виробів до будівельних матеріалів.

Аналіз отриманих заявок виявив тенденцію: майже 60% апіканток представляють харчову та легку промисловість, зокрема виробництво одягу. Поліграфія та меблеве виробництво також популярні, заявки в кожній із цих галузей становлять майже 5% загальної кількості.

Багато бізнесів відкрили під час війни, тож отримання грантових коштів дасть змогу переможницям вивести своє виробництво на новий рівень.

«Під час війни жінки дедалі частіше беруть на себе лідерство. Торік кожен другий ФОП в Україні відкрила жінка. Кожну третю компанію очолювала теж жінка. Але гендерний

розрив — досі щоденна реальність багатьох українок. Наприклад, дослідження показують, що жінки частіше відкривають малі й мікробізнеси, а на середніх і великих підприємствах переважають, однак, чоловіки-керівники чи власники», — зазначила перший віцепрем'єр-міністр — міністр економіки Юлія Свириденко.

«СТВОРЮЙ!» — важливий елемент урядової політики «Зроблено в Україні», а також державної стратегії з подолання гендерного розриву в оплаті праці. Мета програми — стимулювати зростання економіки шляхом надання ресурсів та фінансової підтримки для реалізації жінками їхніх бізнес-планів.

«Під час відбору грантерок ми були вражені, наскільки талановиті українські підприємщиці і які інноваційні їхні виробництва. Пишаємося кож-

ною, хто подав заявку для масштабування власної справи. Під час оцінювання особливу увагу звертали на інноваційність проекту, чи створюються продукти з доданою вартістю, чи підвищується якість українського продукту та чи має бізнес експортний потенціал», — розповідає заступниця міністра економіки Тетяна Бережна.

Ярослава З. Джонсон, президент і головна виконавча директорка Ukraine-Moldova American Enterprise Fund додає: «Програма «СТВОРЮЙ!» — свідчення того, що навіть в умовах великої війни жінки в Україні не лише зберігають свої бізнеси, а й прагнуть до їх розширення та модернізації. Наша мета — підтримати їх у цьому прагненні, надаючи фінансові ресурси та можливості для зростання».

Грантові кошти (максимальна сума — 15 000 доларів) переможниці програми зможуть витратити на придбання, доставку і монтаж виробничого устаткування, а також (не більш як 30% гранта) на придбання програмного забезпечення і навчання. Через два місяці після отримання коштів грантерки відзвітуються стосовно витрачених коштів і поділяться зміними, яких вдалося досягти за цей час.

«Програма «СТВОРЮЙ!» орієнтована на жінок-підприємниць, котрі попри все розвивають свій бізнес: масштабуються, надають робочі місця та впевнено планують майбутнє навіть у складних умовах», — зауважує директорка KSE Foundation Світлана Денисенко.

Джерело: Міністерство економіки

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ

USD 41.1966

за 1 долар США

EUR 45.1474

за 1 євро

PLN 10.4778 / AU 98299.62

за 1 злотий

AG 1097.38

за 1 тройську унцію

PT 37767.40

PD 34591.14

встановлені Національним банком України на 6 серпня 2024 року

НОВИНИ ТА КОМЕНТАРІ

Небо над Україною залишається українським

Упривітанні глава держави наголосив, що саме завдяки мужності та майстерності воїнів ПС ЗСУ небо України залишається українським. Тільки українським.

Подяка кожному льотчикові

«російський окупант дуже сподівався знищити українську авіацію та ППО — нашу спроможність захищати свою державу. Але українці цього не допустили. І це справжній героїзм, коли нашим воїнам Повітряних сил довелося протистояти більшому повітряному флоту росії. Україна змогла досягти своїх цілей, змогла захищатися, змогла знищувати окупанта.

За майже два з половиною роки цієї війни наші Повітряні сили здійснили вже 22 тисячі бойових вильотів. І ми збільшуємо силу нашої авіації. Україна тепер володіє сучасними справді ефективними системами ППО. Таких систем ще не достатньо, щоб закрити від російських ракет і дронів все наше небо, але сьогодні український повітряний щит уже один із найсильніших у Європі. Українці довели, що можуть збивати навіть ті російські ракети, зокрема балістичні, про які довго говорили, що вони нібито не досяжні для захисників неба. Українці довели, що здатні оберігати чистоту українського неба від ворога й захищати від російського терору життя наших людей, наших міст та сіл. Я дякую за це кожному льотчику наших Повітряних сил. Дякую за це всім інженерам, технічним працівникам, кожному воїну на-

шої ППО, усім українським зенітникам і всім, хто тренує наших воїнів так, щоб Україна відчувала результати бойової роботи українських Повітряних сил. Ми всі пишаємося вами, наші воїни», — сказав Президент.

Неможливе зробили можливим

Президент України звернув увагу, що розпочався новий етап розвитку ПС ЗСУ.

«Ми багато зробили для того, щоб українські Повітряні сили перейшли на новий стандарт авіації — західну бойову авіацію. Від початку цієї війни ми говорили з партнерами про те, що необхідно закрити наше українське небо від російських ракет, від російських літаків. Ми провели сотні зустрічей та перемовин, щоб зміцнити можливості нашої авіації, зміцнити можливості нашої ППО, наших Сил оборони. Ми часто чули у відповідь слово «неможливо», але ми зробили можливим те, що було нашою амбіцією, нашою оборонною потребою, а тепер це реальність, реальність у нашому небі.

F-16 в Україні. Ми забезпечили це. Я пишаюсь усіма нашими хлопцями, які якісно опановують ці літаки і вже почали їх використовувати для нашої держави. Я дякую нашій команді за цей важливий результат. Дякую партнерам, які справді дієво допомагають з F-16, і першим державам, які акцептували наш запит про надання літаків. Дякую! Данія, Нідерланди, Сполучені Штати і всі наші партнери — ми цінуємо вашу підтримку!»

А підтверджуючи цю реальність, у небі пролетіли винищувачі не тільки MiG-29 та Су-27, а й F-16.

Президент наголосив, що літаків F-16 та навчених пілотів поки що недостатньо. Україна очікує на додаткові винищувачі від країн-партнерів, а наші пілоти й інженери продовжують проходити відповідні навчання та тренування.

А ще зауважив, що слід працювати, щоб країни-сусіди збивали російські ракети, які летять у їхньому напрямку.

сський відзначив захисників неба України державними нагородами.

Глава держави вручив орден «Золота зірка» дружині загиблого Героя України підполковника Дениса Василюка. З березня 2022-го до травня 2024 року він здійснив 94 бойові вильоти: знищував БпЛА та крилаті ракети, озброєння, авіаційну і військово-техніку російських окупантів на землі, зокрема завдавав авіаударів по об'єктах на острові Зміїний. 17 травня цього року, коли підполковник Денис Васи-

бойових вильотів з початку повномасштабного вторгнення. Лише цього року знищив десять танків, 12 броньованих машин, шість автотранспортних засобів і 200 російських окупантів. Полковник Анатолій Удовенко організував ефективне застосування зенітних ракетних дивізіонів, на озброєнні яких є ЗРК С-300В1 та Hawk. З початку повномасштабного російського вторгнення зенітний ракетний полк під його командуванням знищив 11 російських літаків, 21 гелікоптер, 83 розвідувальних і ударних БпЛА і 23 крилаті ракети.

Глава держави відзначив захисників орденами Богдана Хмельницького II та III ступенів, «За мужність» I, II і III ступенів та медалями «За військову службу». Він вручив бойові прапори 225 зенітному ракетному полку Повітряного командування «Схід» Повітряних сил ЗСУ та 36 окремій авіаційній ескадрильї безпілотних авіаційних комплексів 383 окремої бригади безпілотних авіаційних комплексів Командування Повітряних сил ЗСУ і присвоїв почесні найменування: 208 зенітній ракетній бригаді Повітряних сил ЗСУ — «Херсонська», 831 бригаді тактичної авіації Повітряних сил ЗСУ — «Миргородська», 14 зенітному ракетному полку Повітряних сил ЗСУ — «Уманський», 101 окремому полку зв'язку та радіотехнічного забезпечення Повітряних сил ЗСУ — «Вінницький», 57 окремому полку зв'язку та радіотехнічного забезпечення Повітряних сил ЗСУ — «імені гетьмана Івана Сулими».

Джерело:
Офіс Президента

«F-16 в Україні. Ми забезпечили це. Я пишаюсь усіма нашими хлопцями, які якісно опановують ці літаки і вже почали їх використовувати для нашої держави», — наголосив Володимир Зеленський.

«Такої коаліції нам на сьогодні дуже не вистачає. Бо це велика відповідальність для однієї країни-сусіда — допомагати нам збивати ракети. Я думаю, що це є такий інструмент, щоб країни НАТО обговорили з Україною можливості такої невеличкої коаліції країн-сусідів, які збиватимуть ворожі ракети», — зазначив він і повідомив, що доручив українським дипломатам підготувати з Північноатлантичним альянсом зустріч у форматі Ради Україна — НАТО для обговорення цього питання.

Нагороди захисникам неба

У День Повітряних сил ЗСУ Президент Володимир Зелен-

люк атакував ворога на харківському напрямку, в літак влучила ворожа ракета. Ціною власного життя він знищив усі визначені цілі та врятував побратимів на передньому краї оборони.

Президент відзначив орденом «Золота зірка» із присвоєнням звання Героя України майора Дмитра Самофалова. З початку повномасштабного російського вторгнення він здійснив 358 бойових вильотів. Зокрема, знищив 245 російських окупантів, 26 танків, 79 БТР, 134 БМП та іншу військову техніку, а також склади боєприпасів і пального, ОП і КСП, переправу й автомобільний міст.

Двоє воїнів отримали відзнаки «Хрест бойових заслуг». Майор Іван Єфремов здійснив 300

У липні ПДФО та військовий збір забезпечили кожен шосту гривню доходів загального фонду держбюджету

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ.

За даними Державної казначейської служби, за липень 2024 року до загального фонду державного бюджету надійшло 118,2 млрд грн. Серед платежів, справляння яких контролюють податкові та митні органи, основні надходження було отримано за рахунок:

- 38,4 млрд грн — податку на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів;
- 21,3 млрд грн — податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів (зібрано 34,8 млрд, відшкодовано 13,5 млрд грн);
- 19,9 млрд грн — податку на доходи фізичних осіб та військового збору;
- 18,6 млрд грн — акцизного податку;
- 5,5 млрд грн — податку на прибуток підприємств;
- 4,6 млрд грн — рентної плати за користування надрами;
- 3,7 млрд грн — ввізного та вивізнього мита.

Виконання місячного розпису доходів Державною податковою службою становило 106,7%, Державною митною службою — 94,3%.

Загалом за підсумками липня 2024 року до загаль-

ного і спеціального фондів державного бюджету надійшло 169,0 млрд грн податків, зборів та інших платежів.

За даними Державної казначейської служби, за січень — липень 2024 року до загального фонду державного бюджету надійшло 1 031,6 млрд грн.

Серед платежів, справляння яких контролюють податкові та митні органи, отримано такі основні надходження:

- 262,3 млрд грн — податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів;
- 153,0 млрд грн — податок на прибуток підприємств;
- 153,3 млрд грн — податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів, з яких зібрано 236,9 млрд, відшкодовано 83,6 млрд грн;
- 117,0 млрд грн — податок на доходи фізичних осіб та військовий збір;
- 109,7 млрд грн — акцизний податок;
- 64,6 млрд грн — дивіденди та частина чистого прибутку;
- 28,0 млрд грн — рентна плата за користування надрами;

• 27,6 млрд грн — ввізне та вивізні мито.

Виконання розпису доходів Державною податковою службою становило 110,9% (+58,3 млрд грн), Державною митною службою — 105,2% (+16,4 млрд грн).

Разом з Національним банком України, який у квітні цього року перерахував до державного бюджету 38,6 млрд грн свого прибутку, ще одним важливим джерелом доходів держбюджету стали кошти, котрі Україна отримала у вигляді міжнародної допомоги (грантів), — 40,3 млрд грн.

Надходження ЄСВ до фондів пенсійного та соціального страхування в січні — липні 2024 року становили 301,7 млрд грн, з яких 45,5 млрд грн надійшло в липні.

Загалом за підсумками січня — липня 2024 року до загального і спеціального фондів державного бюджету надійшло 1 485,7 млрд грн податків, зборів та інших платежів. За січень — липень 2024 року касові видатки державного бюджету становили 2 247,6 млрд грн, зокрема загального фонду — 1808,0 млрд грн.

Джерело:
Міністерство фінансів

Мінекономіки оновить Експортну стратегію

МЕТА. Міністерство економіки разом із провідними міжнародними експертними організаціями розпочало роботу над оновленням Експортної стратегії України в умовах війни та на період післявоєнного відновлення.

«Через збройну агресію росії проти України українські виробники зіткнулись із багатьма викликами. В оновленій Експортній стратегії України маємо врахувати зміни структури української економіки, перспективи повоєнного відновлення країни, перерозподіл ринків збуту експортної продукції, переорієнтацію на нові регіони та конкретні країни, а також адаптацію українського виробництва під стандарти та потреби споживачів ЄС. Реалізація урядової програми підтримки бізнесу в межах політики «Зроблено в Україні» також має сприяти розвитку українського експортного потенціалу», — зазначила перший віцепрем'єр-міністр — міністр економіки Юлія Свириденко.

Обговорення оновлення стратегії відбулося за участі заступника міністра економіки — торговельного представника України Тараса Качки із залученнями експертами — керівником проекту TIPSTER Валерієм Котом, представником Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) Ральфом

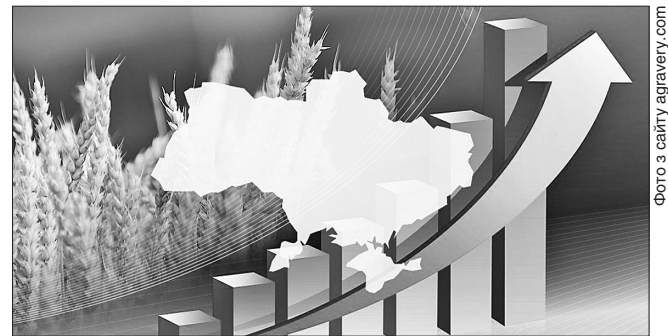

Фото з сайту agravery.com

ДОВІДКОВО

Проект «Експортна стратегія України» було започатковано 2016 року. Він складається із трьох етапів:

- 1) дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі України та План завдань і заходів з її реалізації;
- 2) секторальні та крос-секторальні експортні стратегії;
- 3) консолідація дорожньої карти стратегічного розвитку торгівлі України, секторальних і крос-секторальних експортних стратегій.

Ловаком, керівником проектів ПРООН в Україні Максимом Бородою, консультантом ПРООН в Україні Валерієм Пекарем і директором ДП «Укрпромзовнішесекспертиза» Володимиром Власюком.

«Нам з колегами-експертами важливо визначити найбільш перспективні сектори для розвитку експортоорієнтованих виробництв товарів і послуг, оновити механізми сприяння збільшенню конкурентоспроможності українського експорту, змінити структури експорту на користь продукції з вищою доданою вартістю. Також на дер-

жавному рівні передбачено сприяння структурним змінам економіки — їх буде відображено в оновленій Експортній стратегії України», — пояснив Тарас Качка.

Сторони обговорили методологічні підходи до оновлення Експортної стратегії України, а також домовилися про подальші кроки. Надалі спільні напрацювання проаналізують експертне середовище, бізнес та галузеві асоціації, представники державних органів і профільні експерти в Україні.

Джерело:
Міністерство економіки

ДОКУМЕНТИ

	виявляє сильні та слабкі сторони в змісті і формі почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного тексту), визначає можливі шляхи застосування набутого досвіду для комунікативної діяльності [12 MOB 1.5.2]	окреслює власну позицію щодо почутого повідомлення (зокрема тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, враховуючи її схожість чи відмінність із позиціями інших, а також переваги власної позиції [12 MOB 1.5.2-1]	обґрунтовує сильні та слабкі сторони позицій учасників усної комунікації з увагою до особливостей змісту і форми повідомлення, пропонує доцільні способи покращення комунікативної взаємодії [12 MOB 1.5.2-1 П]		пояснює взаємозв'язок змісту і форми тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та аргументує вплив такого взаємозв'язку на виконання естетичної та/або прагматичної функції [12 MOB 2.4.2]	визначає естетичний і прагматичний потенціал прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту), зважаючи на особливості його змісту та форми у їх взаємозв'язку [12 MOB 2.4.2-1 П]
Висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання, використовуючи вербальні та невербальні засоби [MOB 1.6]	аргументовано висловлює власну позицію, використовуючи вербальні та невербальні засоби, щодо широкого кола актуальних проблем з урахуванням різних поглядів, ідей, переконань, зокрема висловлених у художньому тексті, медіатексті [12 MOB 1.6.1]	виявляє гнучкість і стійкість в обстоюванні власної позиції з урахуванням різних думок, аргументів щодо певної проблеми за тематикою обраного профілю, зокрема проблеми, порушеної в художньому тексті, медіатексті [12 MOB 1.6.1-1]	обґрунтовує, враховуючи різні погляди, ідеї та переконання, власну позицію щодо широкого кола особистісно та суспільно актуальних проблем, зокрема порушених у художньому тексті, медіатексті [12 MOB 1.6.1-1 П]		визначає роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, зважаючи на множинність поглядів та інтерпретацій у різних культурно-історичних контекстах [12 MOB 2.4.3]	обґрунтовує роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному процесі, зважаючи на самостійно проведений аналіз різних поглядів, інтерпретацій, оцінок тексту в різних джерелах [12 MOB 2.4.3-1 П]
Регулює власний емоційний стан [MOB 1.7]	виявляє гнучкість комунікативної взаємодії, враховуючи емоційний стан співрозмовника і здійснюючи емоційну саморегуляцію [12 MOB 1.7.1]	передбачає емоційну реакцію слухача/групи слухачів у різних ситуаціях спілкування за тематикою обраного профілю (зокрема під час публічних виступів), моделюючи можливі ефективні дії для зниження чи підвищення рівня емоційності комунікативної взаємодії [12 MOB 1.7.1-1]	досліджує роль вербальних та невербальних засобів у розпізнаванні емоційних реакцій співрозмовника та емоційній саморегуляції в різних ситуаціях спілкування [12 MOB 1.7.1-1 П]		добирає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб і розв'язання суспільних проблем, обґрунтовує критерії добору [12 MOB 2.5.1]	самостійно, зокрема на основі власного і чужого читацького досвіду, здійснює добір текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) з різних джерел для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб, розв'язання суспільних проблем, успішної самореалізації [12 MOB 2.5.1-1]
		демонструє володіння прийомами емоційної саморегуляції в різних ситуаціях усної комунікації (зокрема під час публічного виступу, співбесіди, а також у разі виникнення напруги чи конфлікту) [12 MOB 1.7.1-2]			обирає доцільні способи та відповідні засоби перетворення і представлення інформації з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів, графічних джерел інформації) для розв'язання життєво важливих проблем [12 MOB 2.6.1]	застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 MOB 2.6.1-1]
		2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) за застосовує різні способи читання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у друкованому та цифровому форматі для задоволення читацьких потреб і розв'язання життєво важливих проблем [12 MOB 2.1.1]			Читає творчо [MOB 2.7]	творчо самовиражається, спираючись на набутий читацький досвід [12 MOB 2.7.1]
Сприймає текст [MOB 2.1]		розрізняє факти і судження, виявляє суперечності на підставі результатів аналізу інформації з кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художнього тексту чи множинного тексту [12 MOB 2.2.2-1]				створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читацький досвід [12 MOB 2.7.1-1]
Аналізує та інтерпретує текст [MOB 2.2]	визначає і коментує проблеми, порушені в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), зважаючи на контекст (культурний, соціальний, особистісний) [12 MOB 2.2.1]	розпізнає підтекст, розрізняє факти і судження (зокрема в художньому тексті, медіатексті) [12 MOB 2.2.2]	виявляє та коментує підтекст, авторську позицію, виражені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), зважаючи на національний і загальнолюдський контекст [12 MOB 2.2.2-1 П]		3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 MOB 3.1.1-1]
		визначає зв'язок між змістом і формою тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), зіставляючи тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) за різними критеріями [12 MOB 2.2.3]	визначає та аналізує мовні/стильові/жанрові/естетичні/прагматичні/історико-культурні особливості форми та змісту тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту, їх взаємозв'язок [12 MOB 2.2.3-1]		Створює письмові висловлення [MOB 3.1]	створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 MOB 3.1.1-1]
		робить висновки на основі інтегрування інформації з кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів, гіпертекстів у цифровому середовищі) для розв'язання життєво важливих проблем [12 MOB 2.2.4]	інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 MOB 2.2.4-1]			представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, в різний спосіб [12 MOB 3.1.1-2]
Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід [MOB 2.3]	пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на власний емоційно-чуттєвий досвід, коментує його естетичну та мистецьку цінність у культурно-історичному контексті [12 MOB 2.3.1]		коментує естетичну та мистецьку цінність прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, наводить аргументи для підтвердження наданих коментарів, зокрема посилаючись на авторитетні наукові джерела [12 MOB 2.3.1-1 П]		добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення з дотриманням стильових і соціокультурних норм, аргументуючи власний вибір [12 MOB 3.1.2]	добирає комунікативно доцільні засоби увиразнення мовлення (зокрема засоби художньої виразності), дотримуючись стильових і соціокультурних норм [12 MOB 3.1.2-1]
			коментує естетичну та мистецьку цінність прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 MOB 2.3.1-1]		Взаємодіє письмово в режимі реального часу (у цифровому середовищі) [MOB 3.2]	створює з використанням цифрових засобів тексти і застосовує різні способи поширення їх для обговорення особистісних і суспільно важливих питань [12 MOB 3.2.1]
			самостійно визначає критерії оцінювання прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) і можливості використання інформації з одного чи кількох джерел для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей [12 MOB 2.4.1-1 П]		бере участь в онлайн-взаємодії (зокрема в онлайн-дискусії), виконуючи різні ролі, толерантно обстоює власну думку, зважаючи на різні позиції учасників дискусії, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 MOB 3.2.2]	створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань електронного спілкування [12 MOB 3.2.1-1]
			пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читацьких аудиторій [12 MOB 2.3.1-1]		дотримується безпечної поведінки в цифровому середовищі, за потреби допомагає іншим особам у дотриманні безпечної поведінки в цифровому середовищі [12 MOB 3.2.3]	розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 MOB 3.2.3-1]
Оцінює текст [MOB 2.4]	визначає якість, формальні та змістові характеристики прочитаного тексту чи кількох текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 MOB 2.4.1.]	визначає ступінь достовірності, новизни, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції [12 MOB 2.4.1-1]	оцінює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів [12 MOB 2.4.1-2]		Редагує письмові тексти [MOB 3.3]	виокремлює різні види помилок у власних і чужих текстах, пояснює причини виникнення таких помилок [12 MOB 3.3.1-1]
			обґрунтовує перспективи використання інформації з одного чи кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісно і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 MOB 2.4.1-3]			обирає способи вдосконалення тексту за самостійно визначеними критеріями [12 MOB 3.3.1-2]
					Досліджує мовні явища [MOB 4.1]	4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної мовної творчості, спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу
						виявляє та оцінює стилістичні і риторичні мовні засоби різних рівнів у власних і чужих текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), обґрунтовує комунікативну доцільність використання таких засобів [12 MOB 4.1.1]
						аналізує власне і чуже мовлення, зокрема для виявлення відповідності комунікативних/стильових ознак/намірів [12 MOB 4.1.1-1 П]
						визначає та аналізує мовні засоби індивідуального стилю автора [12 MOB 4.1.1-2 П]
						визначає та аналізує функції мовних засобів у текстах різної жанрово-стильової належності для використання у власному мовленні [12 MOB 4.1.1-3 П]

ДОКУМЕНТИ

	визначає якість і достовірність інформації на основі власного досвіду, критично сприймаючи думки інших осіб [10 УМД 2.4.2]	аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, результатів аналізу прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) і критичних суджень інших осіб [10 УМД 2.4.2-1]	робить аргументовані висновки про наявність у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти [10 УМД 2.4.2-2]	пояснює взаємозв'язок змісту і форми тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та аргументує вплив такого взаємозв'язку на реалізацію естетичної та/або прагматичної функції [12 УМД 2.4.2]	визначає роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, зважаючи на множинність поглядів та інтерпретацій у різних культурно-історичних контекстах [12 УМД 2.4.3]	висловлює власну думку про те, як особливості форми, мови тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) впливають на вираження змісту і досягнення відповідної мети [10 УМД 2.4.3]	визначає роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у культурно-історичному контексті [10 УМД 2.4.4]	обговорює тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), демонструючи толерантність та усвідомлюючи множинність поглядів та інтерпретацій [10 УМД 2.4.5]	самостійно добирає тексти (зокрема художні тексти) українських і зарубіжних авторів різних стилів і жанрів відповідно до мети читання [10 УМД 2.5.1]	Обирає тексти для читання [УМД 2.5]						

ДОКУМЕНТИ

	робить висновки на основі інтегрування інформації з кількох прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі) для розв'язання життєво важливих проблем [12 РМЛ 2.2.4]	інтегрує інформацію з кількох прочитаних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, гіпертекстів у цифровому середовищі для формулювання обґрунтованих висновків та аргументованих рішень для розв'язання різних життєво важливих проблем [12 РМЛ 2.2.4-1]	використовує, зокрема адаптує, подану в тексті або кількох текстах інформацію в умовах іншого контексту [12 РМЛ 2.2.4-1 П]	
Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід [РМЛ 2.3]	пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на власний емоційно-чуттєвий досвід, коментує його естетичну та мистецьку цінність у культурно-історичному контексті [12 РМЛ 2.3.1]	пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на власний емоційно-чуттєвий досвід, визначає потенційний вплив прочитаного тексту (зокрема медіатексту) за тематикою обраного профілю або художнього тексту на емоційно-чуттєвий досвід різних читачьких аудиторій [12 РМЛ 2.3.1-1]	коментує естетичну та мистецьку цінність прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, наводить аргументи для підтвердження наданих коментарів, зокрема посилаючись на авторитетні наукові джерела [12 РМЛ 2.3.1-1 П]	
Оцінює текст [РМЛ 2.4]	визначає якість, формальні та змістові характеристики прочитаного тексту чи кількох текстів для досягнення особистісної і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 РМЛ 2.4.1-1]	визначає ступінь достовірності, повноти, несуперечливості, соціокультурної неупередженості інформації, отриманої з різних текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, наводячи аргументи щодо своєї позиції [12 РМЛ 2.4.1-1] окреслює та підтверджує аргументами свою позицію щодо прочитаного тексту чи кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів (медіатекстів), множинних та/або неструктурованих текстів для досягнення особистісної і суспільно значущих цілей і розв'язання життєво важливих проблем [12 РМЛ 2.4.1-3]	самостійно визначає критерії оцінювання прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з одного чи кількох джерел для досягнення особистісної і суспільно значущих цілей [12 РМЛ 2.4.1-1 П]	
	пояснює взаємозв'язок змісту і форми тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) та аргументує вплив такого взаємозв'язку на виконання естетичної та/або прагматичної функції [12 РМЛ 2.4.2]	визначає естетичний і прагматичний потенціал прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту), зважаючи на особливості його змісту та форми у їх взаємозв'язку [12 РМЛ 2.4.2-1 П] пояснює вплив на читача (адресата) особливостей змісту і форми (зокрема засобів художньої виразності) прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту) у їх взаємозв'язку [12 РМЛ 2.4.2-2 П] обґрунтовує роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному процесі, зважаючи на самостійно проведений аналіз різних поглядів, інтерпретацій, оцінок тексту в різних джерелах [12 РМЛ 2.4.3-1 П]	визначає естетичний і прагматичний потенціал прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту, множинного та/або неструктурованого тексту) у їх взаємозв'язку [12 РМЛ 2.4.2-2 П] обґрунтовує роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному процесі, зважаючи на самостійно проведений аналіз різних поглядів, інтерпретацій, оцінок тексту в різних джерелах [12 РМЛ 2.4.3-1 П]	
	визначає роль і місце тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) в культурно-історичному контексті, зважаючи на множинність поглядів та інтерпретацій у різних культурно-історичних контекстах [12 РМЛ 2.4.3]	самостійно, зокрема на основі власного і чужого читачького досвіду, здійснює добір текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) із різних джерел для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб, розв'язання суспільних проблем, обґрунтовує критерії добору [12 РМЛ 2.5.1-1]	аргументовано використовує та поєднує різні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема художнього тексту, медіатексту), дотримуючись достовірності і засад академічної доброчесності, відповідно до самостійно визначеної мети [12 РМЛ 2.6.1-1 П] експериментує з текстом за самостійно визначеною творчою стратегією із урахуванням особливостей аудиторії (змінює стиль, жанр, рід тощо) [12 РМЛ 2.7.1-1 П]	
Обирає тексти для читання [РМЛ 2.5]	добирає тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для задоволення власних пізнавальних та естетичних потреб і розв'язання суспільних проблем, обґрунтовує критерії добору [12 РМЛ 2.5.1]	застосовує доцільні способи фіксування інформації з одного або кількох текстів (зокрема медіатекстів) за тематикою обраного профілю або художніх текстів, множинних та/або неструктурованих текстів, використовуючи вербальні і візуальні засоби, дотримуючись принципів авторського права [12 РМЛ 2.6.1-1]	створює тексти різної жанрово-стильової належності (зокрема художньої виразності), дотримуючись засад академічної доброчесності [12 РМЛ 3.1.1-1]	
Перетворює текстову інформацію [РМЛ 2.6]	обирає доцільні способи та відповідні засоби перетворення і представлення інформації з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів, графічних джерел інформації) для розв'язання життєво важливих проблем [12 РМЛ 2.6.1]	створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читачький досвід [12 РМЛ 2.7.1-1]	представляє створені тексти, зокрема за тематикою обраного профілю, у різний спосіб [12 РМЛ 3.1.1-2]	
Читає творчо [РМЛ 2.7]	творчо самовиражається, спираючись на набутий читачький досвід [12 РМЛ 2.7.1]	створює індивідуальний/колективний творчий продукт для самовираження, спираючись на власний читачький досвід [12 РМЛ 2.7.1-1]	створює тексти різної жанрово-стильової належності (зокрема художньої виразності), дотримуючись засад академічної доброчесності [12 РМЛ 3.1.1-1]	
	3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія з іншими інтерпретація літературних творів українських і зарубіжних письменників; взаємодія з іншими особами у цифровому середовищі, дотримання норм літературної мови	створює тексти різної жанрово-стильової належності, зокрема за тематикою обраного профілю, відповідно до індивідуальних і суспільних потреб на засадах академічної доброчесності [12 РМЛ 3.1.1-1]	створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 РМЛ 3.2.1-1]	
Створює письмові висловлення [РМЛ 3.1]	створює відповідно до індивідуальних і суспільних потреб тексти, враховуючи жанрову та стильову специфіку (зокрема художніх текстів, медіатекстів), і представляє їх [12 РМЛ 3.1.1]	створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 РМЛ 3.2.1-1]	здійснює онлайн-взаємодію, зокрема дискусії в онлайн-дискусії, виконуючи різні ролі, толерантно обстоює власну думку, зважаючи на різні позиції учасників дискусії, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 РМЛ 3.2.2]	
Взаємодіє письмово в режимі реального часу (у цифровому середовищі) [РМЛ 3.2]	створює із використанням цифрових засобів тексти і застосовує різні способи поширення їх для обговорення особистісних і суспільно важливих питань [12 РМЛ 3.2.1] бере участь в онлайн-взаємодії (зокрема в онлайн-дискусії), виконуючи різні ролі, толерантно обстоює власну думку, зважаючи на різні позиції учасників дискусії, дотримуючись засад академічної доброчесності та норм електронного спілкування [12 РМЛ 3.2.2] дотримуються безпечної поведінки в цифровому середовищі, за потреби допомагає іншим особам у дотриманні безпечної поведінки в цифровому середовищі [12 РМЛ 3.2.3]	створює тексти різної тематики та обсягу, доцільно використовуючи цифрові засоби для поширення інформації щодо особистісних і суспільно важливих питань, дотримуючись норм електронного спілкування [12 РМЛ 3.2.1-1]	розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 РМЛ 3.2.3-1]	
		розпізнає прояви небезпечних (зокрема маніпулятивних) впливів у цифровому середовищі та використовує різні стратегії протидії таким впливам [12 РМЛ 3.2.3-1]	пояснює іншим особам ознаки небезпечного (зокрема маніпулятивного) впливу в цифровому середовищі, способи протидії такому впливу та правила дотримання безпечної поведінки в цифровому середовищі [12 РМЛ 3.2.3-1 П]	
Редагує письмові тексти [РМЛ 3.3]	аналізує сильні та слабкі сторони тексту, визначає критерії його вдосконалення [12 РМЛ 3.3.1]	оцінює та вдосконалює власні і чужі тексти відповідно до комунікативної ситуації на основі визначених критеріїв, зокрема із використанням цифрових засобів [12 РМЛ 3.3.2]	4. Дослідження індивідуального мовлення, використання мови для власної спостереження за мовними та літературними явищами, проведення їх аналізу	
Досліджує мовні явища [РМЛ 4.1]	виявляє та оцінює стилістичні і риторичні мовні засоби різних рівнів у власних і чужих текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах), обґрунтовує комунікативну доцільність використання таких засобів [12 РМЛ 4.1.1]	планує (самостійно або з допомогою інших осіб) дослідження і самостійно досліджує мовлення (зокрема художні тексти, медіатексти) із урахуванням етико-естетичного, соціально-історичного та прагматичного аспектів [12 РМЛ 4.1.2]	спостерігає за власним і чужим мовленням для мовленнєвого самовдосконалення [12 РМЛ 4.1.2-1]	
Використовує знання з мови в мовленнєвій творчості [РМЛ 4.2]	застосовує знання з мови та літератури і комунікативний досвід під час створення текстів для вираження індивідуального стилю [12 РМЛ 4.2.1]	задовольняє потребу в індивідуальній і колективній мовленнєвій творчості, послугуючись здобутими знаннями з мови [12 РМЛ 4.2.1-1]	застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети у змінних умовах спілкування [12 РМЛ 4.2.2-1]	
	оцінює та вдосконалює власні комунікативні стратегії у змінних умовах спілкування [12 РМЛ 4.2.2]	застосовує різні комунікативні стратегії для досягнення комунікативної мети у змінних умовах спілкування [12 РМЛ 4.2.2-1]		
Додаток 5 до Державного стандарту				
ВИМОГИ до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в мовно-літературній освітній галузі (іншомовна освіта)				
Загальні результати	конкретні результати	10—12-й роки навчання		
		орієнтири для оцінювання		
		основний	поглиблений	
1. Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування				
Сприймає усну інформацію [ІНО 1.1]	розуміє розмову між іншими особами, якщо мовлення чітке та нормативне [12 ІНО 1.1.1]	стежить за поширеним висловленням і складною аргументацією в дискусії за умови, що тема знайома, а напрям дискусії окреслено чіткими маркерами [12 ІНО 1.1.1-1]	викремлює складну аргументацію в доповіді/лекції, якщо тема знайома, а мовлення чітке [12 ІНО 1.1.2-1]	
		відрізняє факти, висловлені під час розмови, від судження доповідача/лектора [12 ІНО 1.1.2-2]	розпізнає зміст оголошення та повідомлення на конкретні та абстрактні теми за умови, що мовлення нормативне і в повільному темпі [12 ІНО 1.1.3-1]	
		розуміє деталі інструкцій та успішно виконує їх [12 ІНО 1.1.3-2]	розпізнає зміст більшості радіопрограм та інших записаних або ефірних аудіоматеріалів за умови, що мовлення нормативне, визначає настрій мовця та емоційне забарвлення висловлення [12 ІНО 1.1.4-1]	
		розуміє зміст більшості телевізійних новин і суспільно-політичних програм, якщо мовлення чітке та нормативне [12 ІНО 1.1.5-1]	визначає основний зміст більшості фільмів різного типу, інтерв'ю наживо, ток-шоу, вистав за умови, що мовлення нормативне [12 ІНО 1.1.5-2]	
		читає листи, пов'язані із сферою власних інтересів, легко визначає основну думку [12 ІНО 1.2.1-1]	розуміє зміст особистих електронних листів і дописів у соцмережах, навіть якщо вжито не загально-вживану лексику [12 ІНО 1.2.1-2]	
		швидко переглядає довгі та складні тексти, знаходить потрібні деталі [12 ІНО 1.2.2-1]	визначає зміст і доречність новин, статей і доповідей за тематикою обраного профілю, приймає рішення про необхідність їх детального опрацювання [12 ІНО 1.2.2-2]	
		розуміє зміст статті, доповіді, пов'язаної із сучасними проблемами, за умови, що автор має чітку позицію і точку зору [12 ІНО 1.2.3-1]	розрізняє відмінні за структурою тексти, наприклад ті, які надають фактичну інформацію, і ті, які ставлять за мету в чомусь переконати читачів [12 ІНО 1.2.3-2]	
		розпізнає різні структури в дискурсивних текстах: аргументи і контраргументи, причиново-наслідкові зв'язки, пропозиції щодо розв'язання проблем [12 ІНО 1.2.3-3]	розуміє довгі складні інструкції за тематикою обраного профілю, зокрема умови та застереження, якщо є змога повторно прочитати складні місця в текстах, та діє відповідно до них [12 ІНО 1.2.4-1]	
		самостійно добирає для читання різні тексти (наприклад журнали, романи, історичні книги, біографії, книги з описом подорожей, путівники, тексти пісень, поезій), використовуючи під час читання довідкові джерела [12 ІНО 1.2.5-1]	читає тексти із чітким розповідним сюжетом, які написані доступною мовою, якщо не існує обмежень у часі для користування словником [12 ІНО 1.2.5-2]	
		читає довгі складні інструкції [12 ІНО 1.2.4]		
		добирає та читає тексти, пристосовуючи стиль і темп читання до різних текстів [12 ІНО 1.2.5]		

ДОКУМЕНТИ

робить нотатки [12 ІНО 4.1.5]		робить нотатки на зустрічах, семінарах і під час лекцій з більшості питань, які видаються важливими (подекуди пропускаючи певну інформацію) і можуть виникнути у сфері власних інтересів [12 ІНО 4.1.5-1 П]		розуміє зміст оголошень та інструкцій, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.3]		розпізнає просту технічну інформацію, зокрема інструкції до побутових приладів [12 ІНОД 1.1.3-1]			
створює власний відгук на художній твір (зокрема літературний) [12 ІНО 4.1.6]		висловлює власне бачення розвитку сюжету, персонажів і тем в історії, романі, фільмі чи виставі [12 ІНО 4.1.6-1 П]		розуміє, про що йдеться в аудіозаписах, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.4]		виконує детальні інструкції [12 ІНОД 1.1.3-2]			
аналізує та критично оцінює художні твори (зокрема літературні) [12 ІНО 4.1.7]		висловлює власну думку щодо форми вираження, стилю і змісту твору, пояснюючи, що саме подобається і чому [12 ІНО 4.1.6-2 П]		сприймає усну інформацію у відеозаписах, телевізійних програмах або фільмах, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.5]		розуміє оголошення в аеропортах, на вокзалах, у транспорті, якщо мовлення чітке та в повільному темпі, а сторонній шум мінімальний [12 ІНОД 1.1.3-3]			
Надає посередництво в доступі до знань і понять для інших осіб (медіація понять, ідей і концепцій) [ІНО 4.2]	сприяє спільній взаємодії з іншими особами [12 ІНО 4.2.1]		порівнює твори, досліджуючи подібності і відмінності, пояснюючи доречність зв'язків між ними [12 ІНО 4.1.7-1 П]		розуміє основний зміст випусків телевізійних новин і нескладного матеріалу на знайомі теми, записаного на аудіоносії, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.4-1]		визначає основний зміст телевізійних програм на знайомі теми, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.5-1]		
	налагоджує спільну взаємодію [12 ІНО 4.2.2]		ставить запитання, щоб стимулювати обговорення та організувати спільну роботу [12 ІНО 4.1.7-2 П]		розуміє прочитану особисту кореспонденцію [12 ІНОД 1.2.1]		розпізнає основний зміст окремі деталі усних повідомлень, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.4-2]		
	управляє взаємодією [12 ІНО 4.2.3]		діє як доповідач під час групової дискусії, пояснюючи ідеї та рішення, обговорюючи їх із групою, а потім коротко викладаючи погляди групи під час спільної презентації [12 ІНО 4.2.1-1 П]		розуміє письмовий текст, здійснює пошук необхідної інформації [12 ІНОД 1.2.2]		розуміє зміст фільмів, якщо з подій і вчинків героїв можна отримати уявлення про сюжет, а мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.5-2]		
	заохочує змістовне обговорення [12 ІНО 4.2.4]		використовує знання соціокультурних традицій, щоб досягти консенсусу щодо того, як діяти в конкретній ситуації, незнайомій усім учасникам [12 ІНО 4.2.2-1 П]		сприймає прочитаний текст, виокремлює інформацію та аргументацію [12 ІНОД 1.2.3]		визначає зміст описів подій, почуттів і побажань в особистих листах, листівках для регулярного спілкування з друзями [12 ІНОД 1.2.1-1]		
	сприяє налагодженню міжкультурної взаємодії [12 ІНО 4.3.1]		заохочує міжкультурну взаємодію, висловлюючи розуміння та оцінку різних ідей, почуттів і точок зору, а також запрошуючи учасників до розмови, реагуючи на ідеї одне одного [12 ІНО 4.2.3-1 П]		читає прості чіткі інструкції [12 ІНОД 1.2.4]		визначає основний зміст стислих описів на інформаційних дошках, зокрема на виставках, у музеях [12 ІНОД 1.2.2-1]		
Полегшує порозуміння та налагоджує успішне спілкування між співрозмовниками, які можуть мати індивідуальні, соціокультурні, соціолінгвістичні чи інтелектуальні відмінності в поглядах (медіація комунікації) [ІНО 4.3]		здійснює посередництво в ситуаціях, у яких виникає непорозуміння [12 ІНО 4.3.3]		добирає та читає тексти, якщо використані в них мовні засоби належать до сфери повсякденного спілкування [12 ІНОД 1.2.5]		розпізнає більшу частину фактичної інформації на знайомі теми, якщо має достатньо часу для повторного читання [12 ІНОД 1.2.3-2]			
Використовує ефективні стратегії медіації (стратегії медіації) [ІНО 4.4]		пов'язує нові поняття і процеси із набутим раніше досвідом [12 ІНО 4.3.1-2 П]		ідентифікує окремі факти і здогадується про значення невідомих слів із контексту [12 ІНОД 1.3.1]		визначає основний зміст стислих описів на інформаційних дошках, зокрема на виставках, у музеях [12 ІНОД 1.2.2-2]			
адаптує мовлення і мову до ситуації спілкування [12 ІНО 4.4.2]		робить конкретну і подекуди складну інформацію більш зрозумілою для інших, перефразовуючи її більш просто [12 ІНО 4.2.4-1 П]		Здійснює усну взаємодію [ІНОД 2.1]		визначає основний зміст телевізійних програм на знайомі теми, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.2.3-3]			
пояснює складну інформацію [12 ІНО 4.4.3]		робить доступним для інших основний зміст тексту на тему, яка цікавить (наприклад, есе, дискусія на форумі, презентація), перефразовуючи її більш просто [12 ІНО 4.3.1-3 П]		цілеспрямовано співпрацює із співрозмовником [12 ІНОД 2.1.2]		визначає основний зміст телевізійних програм на знайомі теми, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.2.3-4]			
впорядковує зміст тексту [12 ІНО 4.4.5]		розуміє інформацію, висловлену особами для аудиторії, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНО 4.3.2-1 П]				визначає основний зміст телевізійних програм на знайомі теми, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.2.3-5]			
		Додаток 6 до Державного стандарту				визначає основний зміст телевізійних програм на знайомі теми, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.2.3-6]			
ВИМОГИ до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в мовно-літературній освітній галузі (іншомовна освіта, друга іноземна мова)									
Загальні результати	10—12-й роки навчання		орієнтири для оцінювання						
	конкретні результати		основний						
1. Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування									
Сприймає усну інформацію [ІНОД 1.1]	розуміє розмову між іншими особами, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.1]		стежить за основним змістом розгорнутої дискусії, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.1-1]						
	розуміє інформацію, висловлену особами для аудиторії, якщо мовлення чітке та в повільному темпі [12 ІНОД 1.1.2]		розпізнає ситуації, під час яких люди не погоджуються або коли в когось є проблема чи непорозуміння, і може використовувати запам'ятовані прості вирази (наприклад, «Я розумію» або «З тобою все гаразд?»), щоб висловити співчуття [12 ІНОД 1.1.1-2]						
2. Взаємодія з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу засобами іноземної мови									
				Здійснює усну взаємодію [ІНОД 2.1]		вступає без підготовки в розмову на знайому тему [12 ІНОД 2.1.1-1]			
						підтримує розмову або дискусію, окремі висловлення в яких не є зрозумілими [12 ІНОД 2.1.1-2]			
						висловлює власні погляди і думки та запитує про погляди і думки співрозмовника, обговорюючи теми, що стосуються сфери власних інтересів [12 ІНОД 2.1.1-3]			
						висловлює свої думки щодо розв'язання практичних проблем із урахуванням емоційного стану співрозмовників [12 ІНОД 2.1.1-4]			
						запрошує інших учасників групи долучитися до дуже простих завдань, використовуючи короткі прості фрази, підготовлені заздалегідь [12 ІНОД 2.1.1-5]			
						азначає, що розуміє, і запитує, чи розуміють інші учасники групи [12 ІНОД 2.1.1-6]			
						сприяє міжкультурному обміну, демонструючи доброзичливе ставлення і зацікавленість простими словами і невербальними сигналами, запрошуючи інших долучитися до взаємодії [12 ІНОД 2.1.1-7]			
						повторює частину сказаного співрозмовником, щоб пересвідчитись у взаєморозумінні [12 ІНОД 2.1.2-1]			
						висловлює припущення щодо можливого вирішення питання, наводячи аргументи і пояснення [12 ІНОД 2.1.2-2]			
						просить співрозмовника висловитися щодо подальших дій [12 ІНОД 2.1.2-3]			
						висловлює ідею та запитує, що думають інші учасники групи, використовуючи дуже прості слова і фрази, за умови, що їх можна підготувати заздалегідь [12 ІНОД 2.1.2-4]			
						використовує прості окремі слова і невербальні сигнали, щоб показати інтерес до ідеї, головної думки повідомлення [12 ІНОД 2.1.2-5]			

ДОКУМЕНТИ

усно взаємодіє з іншими особами для отримання товарів і послуг [12 ІНОД 2.1.3]	орієнтується в більшості ситуацій, які можуть виникнути під час подорожі: заповнення анкети, замовлення страв тощо, за потреби спілкується з відповідним персоналом [12 ІНОД 2.1.3-1] орієнтується в типових ситуаціях або таких, що виходять за межі стандартних (у крамниці, на пошті) [12 ІНОД 2.1.3-2] просить пояснити відмінність між двома або кількома аналогічними товарами в крамниці, щоб обрати один із них, за потреби ставить уточнювальні запитання [12 ІНОД 2.1.3-3] знаходить і передає просту фактичну інформацію [12 ІНОД 2.1.4-1] запитує, як дістатися до певного місця, і розуміє детальні пояснення [12 ІНОД 2.1.4-2] дає пораду щодо розв'язання простих ситуацій відповідно до своєї компетентності [12 ІНОД 2.1.4-3] передає з однієї мови іншою особисті дані інших людей (з їх дозволу) і дуже просту передбачувану інформацію, якщо інші учасники розмови допоможуть [12 ІНОД 2.1.4-4] пише особисті листи, детально описує власний досвід, почуття і події [12 ІНОД 2.2.1-1] пише прості листи та електронні повідомлення фактологічного характеру, зокрема запитує інформацію, надає її чи просить підтвердити [12 ІНОД 2.2.1-2] пише прості заявки з обмеженою кількістю уточнювальних деталей [12 ІНОД 2.2.1-3] пише записки, що передають необхідну інформацію друзям, працівникам сфери обслуговування, учителям та іншим особам, у доступній формі пояснюючи те, що вважає важливим [12 ІНОД 2.2.2-1] записує телефонні повідомлення, що складаються із кількох пунктів, якщо співрозмовник диктує їх чітко, із розумінням ставиться до рівня володіння мовою співрозмовником [12 ІНОД 2.2.2-2] ініціює, підтримує та завершує прості онлайн-дискусії на знайомі теми, робить паузи під час спілкування в режимі реального часу [12 ІНОД 2.3.1-1] розміщує прості дописи на знайомі теми під час онлайн-дискусій, які стосуються сфери власних інтересів, готує текст і використовує онлайн-інструменти (зокрема, словники) для перевірки правильності написаного [12 ІНОД 2.3.1-2] розміщує в Інтернеті дописи про особистий досвід, почуття і події, детально відповідає на коментарі [12 ІНОД 2.3.1-3] здійснює онлайн-співпрацю та обмін, який вимагає простого роз'яснення важливих деталей, зокрема реєструється на навчальний курс, екскурсію, захід [12 ІНОД 2.3.2-1] здійснює онлайн-взаємодію із співрозмовником або невеликою групою, яка працює над проектом, за наявності засобів візуалізації (зображення, статистичні дані, графіки), які ілюструють поняття, пов'язані із завданням [12 ІНОД 2.3.2-2] виконує інструкції та ставить запитання або просить роз'яснення, щоб виконати спільне онлайн-завдання [12 ІНОД 2.3.2-3]	виступає перед аудиторією із підготовленою промовою [12 ІНОД 3.1.4]	робить чітку, коротку презентацію на знайому тему, чітко пояснює основні питання [12 ІНОД 3.1.4-1] відповідає на уточнювальні запитання, просить повторити, якщо темп мовлення швидкий [12 ІНОД 3.1.4-2] пише прості, детальні повідомлення на знайомі теми, що входять до сфери власних інтересів [12 ІНОД 3.2.1-1] розповідає про свій досвід, описує почуття і реакції у формі простого зв'язного тексту [12 ІНОД 3.2.1-2] пише короткі доповіді у стандартному спрощеному форматі із використанням фотографій та ілюстрацій, повідомляє поточну фактичну інформацію та аргументує свої дії [12 ІНОД 3.2.1-3] добирає та випробовує нові фрази і вирази, ініціюючи зворотний зв'язок [12 ІНОД 3.3.1-1]
Здійснює письмову взаємодію [ІНОД 2.2]	взаємодіє письмово, надає просту актуальну інформацію в особистих листах [12 ІНОД 2.2.1]	складає план усного або письмового висловлювання із використанням нового мовного та мовленнєвого матеріалу [12 ІНОД 3.3.1]	характеризує предмет чи явище, для точного визначення якого не може пригадати слова [12 ІНОД 3.3.2-1] передає значення слова за допомогою іншого, яке означає щось схоже [12 ІНОД 3.3.2-2] виправляє помилки у вживанні часових форм, які призводять до непорозуміння, якщо співрозмовник акцентує увагу на проблемі [12 ІНОД 3.3.3-1] використовує інші стратегії під час побудови висловлювання для уникнення непорозуміння [12 ІНОД 3.3.3-2]
Здійснює онлайн-взаємодію [ІНОД 2.3]	здійснює онлайн-взаємодію у формі розмови і простої дискусії [12 ІНОД 2.3.1]	підтримує розмову, допомагаючи співрозмовникові дібрати необхідний мовний і мовленнєвий матеріал і враховуючи його емоційний стан [12 ІНОД 3.3.2]	
	цілеспрямовано налагоджує онлайн-співпрацю в різних ситуаціях повсякденного життя [12 ІНОД 2.3.2]	зауважує та виправляє власні мовні помилки, уникаючи непорозуміння [12 ІНОД 3.3.3]	
Використовує ефективні стратегії здійснення взаємодії (в усній і письмовій формі та онлайн-взаємодії) [ІНОД 2.4]	ініціює, підтримує та закінчує розмову і просту дискусію [12 ІНОД 2.4.1]	Математична компетентність	
	ставить запитання під час виконання спільного завдання [12 ІНОД 2.4.2]	Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій	
Усно висловлює власні думки, почуття, ставлення та позиції [ІНОД 3.1]	3. Надання інформації, висловлювання розповідь про людей, навколишній світ і побут із урахуванням власного досвіду, висловлює свою думку [12 ІНОД 3.1.1]	Інноваційність	
	надає інформацію співрозмовникові під час тривалого монологу [12 ІНОД 3.1.2]	Екологічна компетентність	
	обґрунтовує власну думку, наводить аргументи під час тривалого монологу [12 ІНОД 3.1.3]	Інформаційно-комунікаційна компетентність	
		Навчання впродовж життя	
		Громадянські та соціальні компетентності	

Додаток 7 до Державного стандарту	
МАТЕМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ Компетентнісний потенціал	
Ключові компетентності	Уміння та ставлення
Вільне володіння державною мовою	уміння: чітко і зрозуміло формулювати думки, аргументувати, ставити запитання та розпізнавати проблеми; формулювати висновки на основі інформації, представленої в різних формах; доречно і коректно вживати в мовленні математичну термінологію, вести критичний і конструктивний діалог; поповнювати свій словниковий запас ставлення — визнання важливості чітких і лаконічних формулювань і повага до державної мови Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) мовою
Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	уміння: розуміти і перетворювати тексти математичного змісту рідною мовою; зіставляти математичні терміни і поняття рідною та державною мовою; правильно і доречно вживати математичну термінологію, грамотно висловлюватися ставлення — розуміння цінності мовного різноманіття і повага до рідної мови Здатність спілкуватися іноземними мовами
Математична компетентність	уміння: поповнювати словниковий запас математичними термінами іноземного походження; зіставляти математичний термін або його буквене позначення з відповідником іноземною мовою для пошуку інформації в іноземних джерелах ставлення — усвідомлення важливості правильного використання математичних термінів і позначення їх у різних мовах у навчанні і повсякденному житті
Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій	уміння: оперувати текстовою і числовою інформацією, геометричними об'єктами на площині та у просторі; встановлювати кількісні і просторові відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); обирати, створювати і досліджувати прості математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; здійснювати прогнози в контексті навчальних і практичних задач; доводити правильність тверджень; застосовувати логічні способи мислення під час розв'язування пізнавальних і практичних задач, пов'язаних із реальними об'єктами; використовувати математичні методи в життєвих ситуаціях ставлення: готовність шукати пояснення та оцінювання правильності аргументів; усвідомлення важливості математики як мови науки, техніки і технологій
Інноваційність	уміння: будувати і досліджувати математичні моделі природних явищ і процесів; робити висновки на основі міркувань і свідчень; обґрунтовувати рішення ставлення: критичне оцінювання досягнень науково-технічного прогресу; усвідомлення важливості математики для опису та пізнання навколишнього світу уміння — генерувати нові ідеї щодо розв'язання проблемної ситуації, аналізувати і планувати їх втілення ставлення — відкритість до інновацій, позитивне оцінювання і підтримка конструктивних ідей інших осіб
Екологічна компетентність	уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі, які можна розв'язати, використовуючи засоби математики; оцінювати, прогнозувати вплив людської діяльності на довкілля через побудову і дослідження математичних моделей природних процесів і явищ ставлення: заінтересованість у дотриманні умов екологічної безпеки та сталому розвитку суспільства; визнання значення математики в розв'язанні проблем довкілля
Інформаційно-комунікаційна компетентність	уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом і складати алгоритм; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; оцінювати достовірність інформації; доводити істинність тверджень ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційно-комунікаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач
Навчання впродовж життя	уміння: організовувати і планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність або помилковість суджень ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб і цінності нових знань і вмінь; заінтересованість у пізнанні світу і розуміння важливості навчання впродовж життя; прагнення вдосконалювати результати людської діяльності
Громадянські та соціальні компетентності	Громадянські компетентності уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших осіб, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі статистичних даних; враховувати правові, етичні та соціальні наслідки прийняття рішень; розпізнавати інформаційні маніпуляції; застосовувати здобуті в математичній освітній галузі знання і набуті вміння для формування власної готовності до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів і суспільно-державних (національних) цінностей України ставлення — налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків Соціальні компетентності уміння: співпрацювати в команді для розв'язання проблеми; аргументувати та обстоювати власну позицію; приймати аргументовані рішення на основі аналізу всіх даних і формування причинно-наслідкових зв'язків проблемної ситуації; робити споживчий вибір послуг і товарів на основі чітких критеріїв, використовуючи математичні вміння ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших осіб і відповідальність за спільну справу

ДОКУМЕНТИ

Здійснює самоаналіз дослідницької діяльності [ПРО 1.6]	аналізує самостійно або у співпраці з іншими доцільність проведення дослідження [12 ПРО 1.6.1]	презентує самостійно або у співпраці з іншими (зважаючи на аудиторію і мету презентації) результати дослідження, зокрема із використанням цифрових ресурсів, технологій і пристроїв [12 ПРО 1.5.3-2 П]	Усвідомлює значення природничих наук, техніки і технологій [ПРО 3.4]	оцінює самостійно або у співпраці з іншими значення природничих наук, техніки і технологій для суспільного прогресу і сталого розвитку [12 ПРО 3.4.1]	пояснює причини глобальних проблем людства і наводить приклади використання здобутків природничих наук, технологій і техніки для їх розв'язання [12 ПРО 3.4.1-1]	пропонує самостійно або у співпраці з іншими способи використання здобутків природничих наук, техніки і технологій для розв'язання глобальних проблем людства [12 ПРО 3.4.1-1 П]
	аналізує самостійно або у співпраці з іншими відповідність дослідницької діяльності проблемі та меті дослідження [12 ПРО 1.6.2]	аналізує самостійно або у співпраці з іншими доцільність обраних методів, визначених етапів, плану дослідження [12 ПРО 1.6.1-1 П]		виявляє емоційно-ціннісне ставлення до діяльності вчених і винахідників, їх внеску у прогрес людства [12 ПРО 3.4.2]		
Здійснює пошук інформації, оцінює та систематизує її [ПРО 2.1]	2. Опрацювання, систематизація та представлення інформації: планує, здійснює пошук, опрацьовує, порівнює, аналізує, оцінює самостійно або у співпраці з іншими надійність джерел і достовірність інформації для розв'язання життєвої/навчальної проблеми [12 ПРО 2.1.1]	аналізує, систематизує і використовує інформацію природничого змісту, здобуту з різних джерел [12 ПРО 2.1.1-1]	Розрізняє наукове і ненаукове мислення [ПРО 4.1]	4. Розвиток власного наукового мислення, набуття досвіду розв'язання (індивідуально та у співпраці з іншими особами) проблем природничого змісту: визначає самостійно або у співпраці з іншими аргументи/твердження, теорії, що ґрунтуються на наукових фактах і доказах [12 ПРО 4.1.1]	розрізняє з допомогою вчителя наукові факти, їх інтерпретації, судження [12 ПРО 4.1.1-1]	розрізняє самостійно або у співпраці з іншими наукові факти, їх інтерпретації, судження [12 ПРО 4.1.1-1 П]
		оцінює достовірність здобутої інформації [12 ПРО 2.1.1-2]				
Подає інформацію в різних формах та інтерпретує її [ПРО 2.2]	добирає самостійно або у співпраці з іншими форми подання інформації і її перетворення [12 ПРО 2.2.1]	описує самостійно явища і процеси, використовуючи наукову термінологію [12 ПРО 2.2.1-1]	Усвідомлює проблему і аналізує її [ПРО 4.2]	ідентифікує, формулює та аналізує самостійно або у співпраці з іншими життєву/навчальну проблему [12 ПРО 4.2.1]	ставить з допомогою вчителя ризики використання наукової/ненаукової/псевдонаукової/спотвореної інформації для розв'язання життєвих/навчальних проблем [12 ПРО 4.1.1-2]	розрізняє самостійно або у співпраці з іншими аргументи, що ґрунтуються на наукових твердженнях, доказах, теоріях, і такі, що ґрунтуються на псевдонаукових уявленнях [12 ПРО 4.1.1-2 П]
		перетворює інформацію з однієї форми представлення (текстової, відео, аудіо, графічної, табличної) в іншу [12 ПРО 2.2.1-2]				
3. Усвідомлення розмаїття і закономірностей природи, ролі природничих наук і техніки в житті людини; відповідальна поведінка для сталого розвитку суспільства	інтерпретує самостійно або у співпраці з іншими інформацію природничого змісту, представлену в різний спосіб [12 ПРО 2.2.2]	інтерпретує інформацію природничого змісту, представлену в різних формах [12 ПРО 2.2.2-1]	Розв'язує проблеми [ПРО 4.3]	розробляє самостійно або у співпраці з іншими стратегії ефективного розв'язання життєвої/навчальної проблеми [12 ПРО 4.3.1]	пропонує варіанти розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.3.1-1]	інтерпретує самостійно або у співпраці з іншими наукові факти [12 ПРО 4.1.1-3 П]
		формулює словесні описи об'єктів, явищ і процесів на основі нетекстової інформації (табличної, графічної/інфографіки) [12 ПРО 2.2.2-2]				
Усвідомлює розмаїття природи, техніки і технологій [ПРО 3.1]	3.1.1. порівнює, аналізує самостійно або у співпраці з іншими природні і техногенні об'єкти, явища і процеси на основі наукових методів пізнання та законів природи [12 ПРО 3.1.1]	створює/розробляє самостійно або у співпраці з іншими медіапродукти на основі опрацьованої інформації, зокрема з використанням цифрових ресурсів, технологій і пристроїв [12 ПРО 2.2.2-3]	застосовує самостійно або у співпраці з іншими наукове знання і власний досвід для розв'язання життєвої/навчальної проблеми [12 ПРО 4.3.2]	розв'язує самостійно/у групі навчальні/життєві проблеми, використовуючи здобуті знання і набутий досвід [12 ПРО 4.3.2-1]	розробляє з допомогою вчителя способи розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.3.1-2]	виокремлює самостійно або у співпраці з іншими складники комплексної проблеми і упорядковує їх [12 ПРО 4.2.1-2 П]
		презентує створені продукти в обраний спосіб, зокрема із використанням цифрових технологій і пристроїв [12 ПРО 2.2.2-4]				
Класифікує об'єкти/явища природи, техніки і технологій [ПРО 3.2]	добирає самостійно або у співпраці з іншими ознаки класифікації природних і техногенних об'єктів, явищ і процесів [12 ПРО 3.2.1]	вирізняє спільні ознаки/властивості об'єктів/явищ природи [12 ПРО 3.2.1-1]	Працює у групі для розв'язання проблеми [ПРО 4.4]	пропонує варіанти організації роботи групи: розподілення обов'язків, налагодження комунікації для розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.4.1]	бере участь у розробленні та корегуванні (за потреби) плану діяльності групи для розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.4.1-1]	розробляє самостійно або у співпраці з іншими стратегії розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.3.1-2 П]
		оцінює довкілля як джерело здоров'я, добробуту і безпеки людини та суспільства [12 ПРО 3.1.1-2]				
Виявляє взаємозв'язки об'єктів і явищ природи, техніки і технологій [ПРО 3.3]	установлює та обґрунтовує самостійно або у співпраці з іншими взаємозв'язки між природними, техногенними об'єктами, закономірності явищ природи [12 ПРО 3.3.1]	установлює причиново-наслідкові зв'язки між певними явищами і процесами та їх наслідками [12 ПРО 3.3.1-1]	Оцінює власну діяльність/діяльність групи [ПРО 4.5]	виконує завдання відповідно до визначеної ролі у групі, окреслених завдань і зазначеного часу [12 ПРО 4.4.2]	застосовує способи перевірки розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.3.2-2]	оцінює самостійно або у співпраці з іншими ефективність і варіативність обраних способів/засобів розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.3.2-2 П]
		обґрунтовує вплив діяльності людини/власної діяльності на збереження/порушення взаємозв'язків у природі [12 ПРО 3.3.1-2]				
		виявляє взаємозв'язки у природі, необхідні для розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 3.3.1-2 П]		виявляє емоційно-ціннісне ставлення щодо власного внеску і внеску кожного члена групи у розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.5.1]	аналізує самостійно на основі розроблених критеріїв співпраці власну діяльність і діяльність групи щодо виконання завдання/розв'язання навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.5.1-1]	робить висновки щодо ефективності діяльності групи для розв'язання визначеної навчальної/життєвої проблеми, обґрунтовує їх [12 ПРО 4.5.1-3]
		пояснює самостійно або у співпраці з іншими причини локальних, регіональних, глобальних проблем людства [12 ПРО 3.3.1-3 П]				
		прогнозує самостійно або у співпраці з іншими зміни об'єктів, явищ і процесів на основі базових знань про взаємозв'язки в природі і дослідницьких навичок [12 ПРО 3.3.1-4 П]			оцінює за розробленими критеріями досягнуті результати розв'язання групою навчальної/життєвої проблеми [12 ПРО 4.5.1-2]	здійснює рефлексію щодо особистісного розвитку за результатами спільної діяльності [12 ПРО 4.5.1-5]
		оцінює самостійно або у співпраці з іншими вплив діяльності людини/власної діяльності на збереження/порушення зв'язків у природі [12 ПРО 3.3.1-5 П]				

ДОКУМЕНТИ

Застосовує комп'ютерну графіку в проекті [TEO 2.3]	аналізує інформаційні джерела про сучасні програмні продукти та цифрові пристрої та застосовує комп'ютерну графіку, сучасні технології, 3D-модельовання в проектуванні [12 TEO 2.3.1]	ознайомлюється з інформацією про сучасні програмні продукти та пристрої для створення комп'ютерної графіки, 3D-модельовання тощо [12 TEO 2.3.1-1]	володіє спеціальною термінологією, що застосовується під час розроблення проектно-технологічної документації [12 TEO 2.2.2-2 П] розробляє проектну документацію відповідно до вимог і використовує сучасні комп'ютерні програми для її створення [12 TEO 2.2.2-3 П] відстежує, аналізує та порівнює інформацію про сучасні програмні продукти та пристрої для створення комп'ютерної графіки, 3D-модельовання тощо [12 TEO 2.3.1-1 П]	Планує поступ власної професійної активності [TEO 4.2]	досліджує власні професійні наміри, планує їх професійний поступ та адаптує до сучасних умов за потреби [12 TEO 4.2.1]	визначає власні здібності, природні нахили, інтереси, знання, навички і компетентності для професійної активності [12 TEO 4.2.1-1]	оцінює значення якостей, необхідних у професійній діяльності, та зіставляє їх з власними (зокрема лідерськими здібностями, ініціативністю, проактивною позицією, відповідальністю тощо) [12 TEO 4.2.1-1 П]
Формує уявлення наукової складової у технологіях та сферах трудової діяльності [TEO 3.1]	застосовує системи автоматизованого проектування для реалізації проекту [12 TEO 2.3.2]	сприймає, розуміє і оцінює інформацію про сучасні системи автоматизованого проектування [12 TEO 2.3.2-1]	обґрунтовано обирає відповідні програмні продукти та пристрої для проектно-технологічної діяльності [12 TEO 2.3.1-2 П] творчо та відповідально володіє програмними продуктами і цифровими пристроями в роботі [12 TEO 2.3.1-3 П] обґрунтовано обирає засоби 3D-модельовання для створення наочних зображень майбутнього проекту [12 TEO 2.3.1-4 П]	планує шляхи реалізації власних освітньо-професійних цілей та особистісного потенціалу відповідно до власних професійних намірів [12 TEO 4.2.2]		аналізує думку інших осіб стосовно розроблених шляхів реалізації власних освітньо-професійних цілей та особистісного потенціалу [12 TEO 4.2.2-2]	обговорює спільно з іншими особами та аргументовано доводить важливість значення роботи (продуктивної діяльності) для свого життя і суспільства [12 TEO 4.2.2-1 П]
Формує уявлення наукової складової у технологіях та сферах трудової діяльності [TEO 3.1]	організовує і здійснює пошукову/дослідницьку роботу в різних сферах трудової діяльності на основі опрацювання інформаційних джерел для планування дослідницьких проектів, що відповідають власним інтересам [12 TEO 3.1.1]	визначає надійність джерел і достовірність інформації, розпізнає способи маніпулювання даними про наукові знання під час здійснення пошуку в інформаційних джерелах [12 TEO 3.1.1-1]	здійснює самостійну пошукову роботу із застосуванням інформаційних джерел наукового/науково-популярного спрямування за сферами власних інтересів у трудовій діяльності державною та іноземною мовами [12 TEO 3.1.1-2 П] аналізує переваги та соціальні наслідки технічних розробок/технологій на конкретних прикладах (наприклад, робототехніка, автоматизація будівель, цифрові побутові пристрої, енергоефективні та енергозберігаючі технології, штучний інтелект тощо) [12 TEO 3.1.1-3 П] використовує цифрові, зелені переходи з метою забезпечення стратегій сталого розвитку у проекті/сферах трудової діяльності [12 TEO 3.1.1-4 П] обґрунтовує закони природничих наук на прикладах технічних застосувань/технологій, зокрема цифрових, їх структури та функціональності (наприклад, робототехніки, транспортних засобів, енергоефективних і енергозберігаючих технологій, електроприладів у побуті тощо) [12 TEO 3.1.2-1 П] визначає основні джерела споживання енергії та можливості їх оптимізації; розуміє переваги використання сучасних технологій і приладів, спрямованих на зменшення споживання енергії [12 TEO 3.1.2-2 П] використовує знання з природничих наук для продукування власних нових ідей/розвитку та доопрацювання ідей інших у плануванні проекту/трудової діяльності, дотримуючись принципів доброчесності [12 TEO 3.1.2-3 П]	Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	уміння: створювати інформаційні продукти державною мовою; спілкуватися державною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; висловлюватися та дискутувати на тему сучасних інформаційних технологій з використанням відповідної термінології; презентувати українською мовою власну чи групову діяльність, зокрема з використанням інформаційних технологій; використовувати словники та інші програмні засоби для тлумачення слів, перевірки правопису, перекладу тексту та веб-сторінок, зокрема під час голосового введення тексту	самостійно аргументовано складає короткостроковий і довгостроковий кар'єрний план [12 TEO 4.2.2-2 П]	Додаток 13 до Державного стандарту
	планує проект на основі наукового знання з природничих наук [12 TEO 3.1.2]	пояснює застосування технологій у різних сферах трудової діяльності [12 TEO 3.1.2-1]	здійснює самостійну пошукову роботу із застосуванням інформаційних джерел наукового/науково-популярного спрямування за сферами власних інтересів у трудовій діяльності державною та іноземною мовами [12 TEO 3.1.1-2 П] аналізує переваги та соціальні наслідки технічних розробок/технологій на конкретних прикладах (наприклад, робототехніка, автоматизація будівель, цифрові побутові пристрої, енергоефективні та енергозберігаючі технології, штучний інтелект тощо) [12 TEO 3.1.1-3 П] використовує цифрові, зелені переходи з метою забезпечення стратегій сталого розвитку у проекті/сферах трудової діяльності [12 TEO 3.1.1-4 П] обґрунтовує закони природничих наук на прикладах технічних застосувань/технологій, зокрема цифрових, їх структури та функціональності (наприклад, робототехніки, транспортних засобів, енергоефективних і енергозберігаючих технологій, електроприладів у побуті тощо) [12 TEO 3.1.2-1 П] визначає основні джерела споживання енергії та можливості їх оптимізації; розуміє переваги використання сучасних технологій і приладів, спрямованих на зменшення споживання енергії [12 TEO 3.1.2-2 П] використовує знання з природничих наук для продукування власних нових ідей/розвитку та доопрацювання ідей інших у плануванні проекту/трудової діяльності, дотримуючись принципів доброчесності [12 TEO 3.1.2-3 П]		уміння: створювати інформаційні продукти рідною мовою; спілкуватися рідною мовою з використанням інформаційних технологій; використовувати програмні засоби, сервіси та ресурси з інтерфейсом рідною мовою; використовувати програмні засоби для перекладу текстів рідною мовою; використовувати словники та інші програмні засоби для тлумачення слів, перевірки правопису та перекладу		
Використовує дослідження для проекту/трудової діяльності [TEO 3.2]	проектує на основі досліджень за сферами власних інтересів [12 TEO 3.2.1]	безпечно застосовує техніку/раціонально використовує енергоресурси/добирає енергоефективне устаткування в процесі проектування [12 TEO 3.2.1-1] проектує на основі природоохоронних і безвідходних технологій [12 TEO 3.2.1-2]	здійснює науково-технічне дослідження/експеримент/інноваційну діяльність/розроблення продукту/послуги в проекті [12 TEO 3.2.1-1 П] працює точно та структуровано під час практично-лабораторних завдань, виконання технічних процесів/науково-технічних досліджень/виробничої або дослідницької діяльності [12 TEO 3.2.1-2 П] визначає критерії, яким має відповідати проект/продукт чи послуга/технічний виріб, що ґрунтується на ретельному аналізі різної інформації з широкого кола надійних джерел, довідкової літератури державною та іноземною мовами і за потреби додає/продукує нові критерії, доповнюючи визначені [12 TEO 3.2.2-1 П] встановлює відповідність проекту/продукту чи послуги/технічного виробу визначеним критеріям [12 TEO 3.2.2-2 П] розрізняє прийнятні і неприйнятні ризики (під час створення продукту/послуги, під час прийняття рішень), зважаючи на екологічні, правові, культурні чинники [12 TEO 3.2.2-3 П] здійснює пошук рішення проблем, що виникали під час випробовування нових ідей [12 TEO 3.2.2-4 П] випробовує та оптимізує проект/продукт/технічний виріб з урахуванням запланованих результатів/сформульованої гіпотези [12 TEO 3.2.2-5 П] висловлює обґрунтовані/логічні міркування у вигляді суджень і висновків, у яких виявляє власне ставлення з погляду науково-технічних досліджень і користі для суспільства [12 TEO 3.2.3-1 П]	Математична компетентність	уміння: створювати інформаційні продукти державною мовою; спілкуватися державною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; висловлюватися та дискутувати на тему сучасних інформаційних технологій з використанням відповідної термінології; презентувати українською мовою власну чи групову діяльність, зокрема з використанням інформаційних технологій; використовувати словники та інші програмні засоби для тлумачення слів, перевірки правопису, перекладу тексту та веб-сторінок, зокрема під час голосового введення тексту		
	оптимізує проект, випробовує продукт чи послугу [12 TEO 3.2.2]	шукає і пропонує рішення для розвитку та перевірки ідей, вирішення проблем [12 TEO 3.2.2-1]	здійснює науково-технічне дослідження/експеримент/інноваційну діяльність/розроблення продукту/послуги в проекті [12 TEO 3.2.1-1 П] працює точно та структуровано під час практично-лабораторних завдань, виконання технічних процесів/науково-технічних досліджень/виробничої або дослідницької діяльності [12 TEO 3.2.1-2 П] визначає критерії, яким має відповідати проект/продукт чи послуга/технічний виріб, що ґрунтується на ретельному аналізі різної інформації з широкого кола надійних джерел, довідкової літератури державною та іноземною мовами і за потреби додає/продукує нові критерії, доповнюючи визначені [12 TEO 3.2.2-1 П] встановлює відповідність проекту/продукту чи послуги/технічного виробу визначеним критеріям [12 TEO 3.2.2-2 П] розрізняє прийнятні і неприйнятні ризики (під час створення продукту/послуги, під час прийняття рішень), зважаючи на екологічні, правові, культурні чинники [12 TEO 3.2.2-3 П] здійснює пошук рішення проблем, що виникали під час випробовування нових ідей [12 TEO 3.2.2-4 П] випробовує та оптимізує проект/продукт/технічний виріб з урахуванням запланованих результатів/сформульованої гіпотези [12 TEO 3.2.2-5 П] висловлює обґрунтовані/логічні міркування у вигляді суджень і висновків, у яких виявляє власне ставлення з погляду науково-технічних досліджень і користі для суспільства [12 TEO 3.2.3-1 П]	Інноваційність	уміння: розпізнавати та описувати поширені цифрові інновації в науці і суспільстві; генерувати, оцінювати та реалізовувати ідеї та підходи до вирішення проблем з використанням інформаційних технологій; наводити приклади реалізації інноваційних ідей у різних предметних галузях, життєвих, зокрема професійних, ситуаціях з використанням інформаційно-комунікаційних технологій		
		оптимізує застосовані технологічні процеси/матеріали на основі прийнятих рішень [12 TEO 3.2.2-2]	здійснює науково-технічне дослідження/експеримент/інноваційну діяльність/розроблення продукту/послуги в проекті [12 TEO 3.2.1-1 П] працює точно та структуровано під час практично-лабораторних завдань, виконання технічних процесів/науково-технічних досліджень/виробничої або дослідницької діяльності [12 TEO 3.2.1-2 П] визначає критерії, яким має відповідати проект/продукт чи послуга/технічний виріб, що ґрунтується на ретельному аналізі різної інформації з широкого кола надійних джерел, довідкової літератури державною та іноземною мовами і за потреби додає/продукує нові критерії, доповнюючи визначені [12 TEO 3.2.2-1 П] встановлює відповідність проекту/продукту чи послуги/технічного виробу визначеним критеріям [12 TEO 3.2.2-2 П] розрізняє прийнятні і неприйнятні ризики (під час створення продукту/послуги, під час прийняття рішень), зважаючи на екологічні, правові, культурні чинники [12 TEO 3.2.2-3 П] здійснює пошук рішення проблем, що виникали під час випробовування нових ідей [12 TEO 3.2.2-4 П] випробовує та оптимізує проект/продукт/технічний виріб з урахуванням запланованих результатів/сформульованої гіпотези [12 TEO 3.2.2-5 П] висловлює обґрунтовані/логічні міркування у вигляді суджень і висновків, у яких виявляє власне ставлення з погляду науково-технічних досліджень і користі для суспільства [12 TEO 3.2.3-1 П]	Екологічна компетентність	уміння: використовувати інформаційні системи, цифрові пристрої і програмні засоби для моніторингу та розв'язання проблем довкілля; проектувати особисту екологічну поведінку та дотримуватися її норм під час використання інформаційних технологій; розв'язувати задачі екологічного змісту засобами інформаційних технологій		
	оцінює результати науково-технічних досліджень у проекті [12 TEO 3.2.3]	оцінює результати науково-технічних досліджень у проекті, обираючи відповідні моменти стратегії та зважаючи на аудиторію/цільову групу [12 TEO 3.2.3-1]	здійснює науково-технічне дослідження/експеримент/інноваційну діяльність/розроблення продукту/послуги в проекті [12 TEO 3.2.1-1 П] працює точно та структуровано під час практично-лабораторних завдань, виконання технічних процесів/науково-технічних досліджень/виробничої або дослідницької діяльності [12 TEO 3.2.1-2 П] визначає критерії, яким має відповідати проект/продукт чи послуга/технічний виріб, що ґрунтується на ретельному аналізі різної інформації з широкого кола надійних джерел, довідкової літератури державною та іноземною мовами і за потреби додає/продукує нові критерії, доповнюючи визначені [12 TEO 3.2.2-1 П] встановлює відповідність проекту/продукту чи послуги/технічного виробу визначеним критеріям [12 TEO 3.2.2-2 П] розрізняє прийнятні і неприйнятні ризики (під час створення продукту/послуги, під час прийняття рішень), зважаючи на екологічні, правові, культурні чинники [12 TEO 3.2.2-3 П] здійснює пошук рішення проблем, що виникали під час випробовування нових ідей [12 TEO 3.2.2-4 П] випробовує та оптимізує проект/продукт/технічний виріб з урахуванням запланованих результатів/сформульованої гіпотези [12 TEO 3.2.2-5 П] висловлює обґрунтовані/логічні міркування у вигляді суджень і висновків, у яких виявляє власне ставлення з погляду науково-технічних досліджень і користі для суспільства [12 TEO 3.2.3-1 П]	Інформаційно- комунікаційна компетентність	уміння: розв'язувати проблеми з використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій для власного та суспільного розвитку і добробуту; знаходити, подавати, перетворювати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати дані з використанням цифрових пристроїв і програм для розв'язання життєвих, зокрема професійних, задач; застосовувати алгоритмічний підхід та обчислювальне мислення для планування, розроблення та налагодження програмних проектів для ефективного розв'язання задач і творчого самовираження; створювати індивідуально або в групі інформаційні продукти з використанням різних цифрових пристроїв та інформаційних технологій; використовувати логічне, системне та структурне мислення для побудови інформаційних моделей і розуміння інформаційної картини світу		
Формує уявлення та систему знань про професію [TEO 4.1]	4. Проектування шляхів реалізації власних освітньо-професійних цілей та здійснює пошук та аналіз інформації державною та іноземною мовами з надійних джерел щодо ринку праці, галузей і професійних сфер, пов'язаних з використанням різних технологій [12 TEO 4.1.1-1] презентує опрацьовану інформацію про різні форми професійної активності в зручній формі, зважаючи на мету і цільову аудиторію, зокрема з використанням цифрових пристроїв, відповідно до власних потреб та потреб аудиторії [12 TEO 4.1.1-2]	оцінює результати науково-технічних досліджень у проекті, обираючи відповідні моменти стратегії та зважаючи на аудиторію/цільову групу [12 TEO 3.2.3-1]	здійснює науково-технічне дослідження/експеримент/інноваційну діяльність/розроблення продукту/послуги в проекті [12 TEO 3.2.1-1 П] працює точно та структуровано під час практично-лабораторних завдань, виконання технічних процесів/науково-технічних досліджень/виробничої або дослідницької діяльності [12 TEO 3.2.1-2 П] визначає критерії, яким має відповідати проект/продукт чи послуга/технічний виріб, що ґрунтується на ретельному аналізі різної інформації з широкого кола надійних джерел, довідкової літератури державною та іноземною мовами і за потреби додає/продукує нові критерії, доповнюючи визначені [12 TEO 3.2.2-1 П] встановлює відповідність проекту/продукту чи послуги/технічного виробу визначеним критеріям [12 TEO 3.2.2-2 П] розрізняє прийнятні і неприйнятні ризики (під час створення продукту/послуги, під час прийняття рішень), зважаючи на екологічні, правові, культурні чинники [12 TEO 3.2.2-3 П] здійснює пошук рішення проблем, що виникали під час випробовування нових ідей [12 TEO 3.2.2-4 П] випробовує та оптимізує проект/продукт/технічний виріб з урахуванням запланованих результатів/сформульованої гіпотези [12 TEO 3.2.2-5 П] висловлює обґрунтовані/логічні міркування у вигляді суджень і висновків, у яких виявляє власне ставлення з погляду науково-технічних досліджень і користі для суспільства [12 TEO 3.2.3-1 П]	Навчання впродовж життя	уміння: використовувати програмні засоби планування роботи для організації навчальної діяльності та особистого розвитку; співпрацювати та комунікувати з іншими особами для досягнення навчальних цілей засобами інформаційних технологій; використовувати критерії оцінювання власних досягнень; використовувати різноманітні підходи та форми навчання, можливості сучасних навчальних середовищ (зокрема онлайн-середовищ) для побудови власної траєкторії розвитку		

ДОКУМЕНТИ

Громадянські та соці-альні компетентності	Громадянські компетентності		пояснює і враховує фактори, які впливають на розподіл і використання цифрових ресурсів у глобальному суспільстві [12 ІФО 1.1.3]	пояснює фактори, які впливають на розподіл і використання цифрових ресурсів у глобальному суспільстві [12 ІФО 1.1.3-1]	наводить приклади факторів, які впливають на розподіл і використання цифрових ресурсів у глобальному суспільстві [12 ІФО 1.1.3-1 П] розробляє критерії оцінювання переваг і негативних впливів комп'ютерних інновацій на особистий розвиток, суспільство та довкілля, аргументує висновки [12 ІФО 1.1.3-2 П] описує суспільні проблеми, пов'язані з цифровим розривом та нерівним доступом до обчислювальних ресурсів [12 ІФО 1.1.3-3 П] використовує галузеву термінологію та розширює словниковий запас, спілкуючись державною, рідною та іноземною мовами на тему інформаційних технологій [12 ІФО 1.1.3-4 П] аналізує інформаційні процеси, що здійснюються в інформаційних системах різних галузей [12 ІФО 1.2.1-1 П] задовольняє власні інформаційні потреби, активно шукає нові рішення та ідеї, зокрема читаючи та аналізуючи текстові джерела [12 ІФО 1.2.1-2 П]
	уміння: дотримуватися принципів цифрового громадянства; дотримуватися законодавства в інформаційній діяльності; вести дискусію та обстоювати свою позицію щодо актуальних питань сучасності, пов'язаних із сферою інформаційних технологій; застосовувати здобуті в інформатичній освітній галузі знання та набуті вміння для формування власної готовності до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України ставлення: визнання впливу сучасних інформаційних технологій на розвиток особистості, місцевої громади і суспільства; вміння розрізняти право на свободу слова та зловживання цим правом (зокрема ті, які спрямовані проти української державності та національних інтересів, завдання шкоди особистості), насамперед у цифровому світі; повага до прав і свобод, конфіденційності в Інтернеті, авторського права та інтелектуальної власності, права на захист персональних даних тощо; відповідальна громадянська позиція щодо дотримання норм ліцензування об'єктів права інтелектуальної власності; готовність рішуче протистояти загрозам національній безпеці та обороні в цифровому світі Соціальні компетентності уміння: використовувати цифрові засоби для роботи і спілкування на засадах інклюзивності, доступності та рівності; планувати та організовувати власну діяльність і відпочинок з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; захищати себе та цифрові пристрої від типових кіберзагроз, зокрема під час інформаційної війни або блокади; виявляти гнучкість у спілкуванні та співпраці за допомогою цифрових пристроїв, повагу до думок та ідей інших; розпізнавати ознаки та наслідки комп'ютерної залежності, звертатися за потреби до допомоги, співпрацювати з іншими особами, розуміти і враховувати погляди та емоційний стан інших учасників групи під час роботи над інформаційними продуктами; виявляти ініціативність, надавати підтримку іншим особам, за потреби сприяти запобіганню або вирішенню конфліктів у груповій роботі над інформаційними продуктами; дотримуватися основних правил безпечного та відповідального використання інформаційно-комунікаційних технологій, мережевого етикету; використовувати цифрові засоби та технології для забезпечення особистої та громадської безпеки в умовах надзвичайних ситуацій ставлення: конструктивне ставлення до проблемних ситуацій, які виникають під час використання цифрових пристроїв і технологій; усвідомлення переваг і ризиків застосування інформаційних і комунікаційних технологій і пристроїв для себе, суспільства, навколишнього середовища				
Культурна компетентність	уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументовано вести діалог у віртуальному просторі, урахуовуючи національні та культурні особливості співрозмовників; створювати різнопланові медіапродукти з використанням інформаційних технологій; враховувати художньо-естетичний і культурний аспект у створенні інформаційних продуктів ставлення: усвідомлення власної культурної ідентичності, повага до розмаїття культурного вираження інших осіб у глобальному інформаційному суспільстві; готовність до неперервного розвитку власної інформаційної культури		розуміє та пояснює сутність інформаційних процесів, які виконуються в різних галузях [12 ІФО 1.2.1]	розуміє та пояснює сутність інформаційних процесів, які виконуються в обраній галузі [12 ІФО 1.2.1-1]	розуміє та пояснює принципи кодування цифрових даних, які використовуються в обраній галузі, і враховує їх під час створення інформаційних продуктів і розв'язування задач [12 ІФО 1.2.2]
	Підприємливість та фінансова грамотність				
Підприємливість та фінансова грамотність	уміння: планувати власну і групову діяльність для проектування та створення інформаційного продукту з урахуванням інтересів, цінностей, ризиків та інших чинників; ідентифікувати можливості інформаційних технологій і пристроїв для створення цінностей, провадження діяльності та розвитку підприємливості; оцінювати і враховувати власні сильні та слабкі сторони у груповій та особистій діяльності; визначати можливі варіанти розв'язання проблеми, переваги і ризики, перевіряти результати засобами інформаційних технологій і пристроїв; аргументовано обстоювати свою позицію, вести переговори та досягати узгодженостей під час провадження інформаційної діяльності; визначати сфери людської діяльності, пов'язані з інформатикою та інформаційними технологіями, для вибору майбутньої професії; використовувати інформаційні технології для розв'язання задач, пов'язаних із фінансовою діяльністю та підприємництвом; приймати прості фінансові рішення на основі аналізу даних за допомогою інформаційних технологій ставлення: відповідальність за власну діяльність і результати роботи над спільним проектом, створення інформаційного продукту, конструктивне прийняття індивідуальних особливостей інших членів групи; сприйняття помилок як поштовху для вдосконалення інформаційного продукту і власного розвитку; виявлення лідерства, ініціативності під час провадження інформаційної діяльності, визнання лідерства інших; прагнення до високих стандартів власної і групової діяльності під час створення інформаційного продукту; зважене оцінювання наслідків власної діяльності у формуванні цифрової репутації; розуміння ролі інтернет-технологій як засобу маркетингу і підприємницької діяльності; повага до приватної, зокрема фінансової, інформації інших осіб		досліджує та аналізує набори даних, взаємозв'язки та залежності між ними [12 ІФО 1.2.3]	досліджує та аналізує набори даних, взаємозв'язки та залежності між ними [12 ІФО 1.2.3-1]	розуміє та пояснює принципи кодування цифрових даних, які використовуються в обраній галузі, і враховує їх під час створення інформаційних продуктів і розв'язування задач [12 ІФО 1.2.2-1]
	Буде інформаційні моделі задач з різних галузей, зокрема з використанням інформаційних технологій [ІФО 1.3]				
Критично оцінює інформацію, отриману з різних джерел [ІФО 1.4]	Базові знання Інформаційна картина світу. Інформаційні процеси в обраній галузі. Інформаційні технології в цифровому суспільстві і тенденції їх розвитку, зокрема в обраній галузі. Галузеві інформаційні системи, зокрема бази даних і системи на основі штучного інтелекту. Особисте інформаційне середовище та його технологічне забезпечення. Апаратні засоби комунікації, їх характеристики, забезпечення функціонування. Стратегії опанування нових цифрових пристроїв і програмного забезпечення. Програмні та/або апаратні збої, їх можливі причини і способи усунення. Моделювання в обраній предметній галузі. Дані, їх типи, особливості опрацювання і подання в обраній галузі. Кодування і візуалізація цифрових даних в обраній галузі та особливості їх використання. Принципи синтезу та декомпозиції у застосуванні для розв'язування задач з обраної галузі. Алгоритми для розв'язування задач з обраної галузі: вибір, розробка, оцінювання ефективності. Структури даних та алгоритми їх опрацювання. Життєвий цикл розробки програмного проекту. Технології створення інформаційних продуктів. Програмні засоби та цифрові пристрої, що використовуються для розв'язування задач з обраної галузі. Критерії оцінювання якості інформаційних продуктів в обраній галузі. Універсальний дизайн інформаційних продуктів, його принципи та засоби забезпечення. Організація командної роботи для створення інформаційних продуктів. Ефективна взаємодія та комунікація, технології та засоби їх реалізації під час розроблення проекту. Глобальний інформаційний простір як середовище спілкування та співпраці. Цифрова комунікація та її особливості в обраній галузі. Соціальні мережі та професійні спільноти. Цифровий розрив і засоби його подолання. Кібербезпека в інформаційному середовищі. Стратегії критичного мислення для перевірки достовірності інформації та надійності інформаційних джерел, протидії/захисту маніпуляціям. Інформаційні війни. Здоров'язбережувальні підходи в організації особистого інформаційного середовища. Цифрова гігієна, цифрова залежність. Правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій. Цифрове громадянство. Цифрова репутація, цифровий слід, цифрова компетентність фахівця обраної галузі.		формує і пояснює власну інформаційну картину світу [12 ІФО 1.3.2]	пояснює використання інформаційних систем в обраній галузі [12 ІФО 1.3.2-1]	оцінює достовірність інформації та надійності її джерел, використовуючи надані критерії та пропонуючи власні [12 ІФО 1.4.1-1]
	Додаток 14 до Державного стандарту				
Вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в інформатичній освітній галузі					
Загальні результати	10—12-й роки навчання		орієнтири для оцінювання	пояснює використання інформаційних систем в обраній галузі [12 ІФО 1.3.2-1]	оцінює достовірність інформації та надійності її джерел, використовуючи надані критерії та пропонуючи власні [12 ІФО 1.4.1-1]
	конкретні результати	основний			
1. Пошук, подання, перетворення, аналіз, узагальнення та систематизація даних, критичне оцінювання інформації для розв'язання життєвих проблем					
Досліджує і оцінює вплив інформаційних технологій на своє життя, навколишній світ і розвиток [ІФО 1.1]	обґрунтовано обирає та доцільно використовує цифрові пристрої та/або інформаційні технології для розв'язування задач з різних галузей, забезпечення життєвих потреб, спілкування, власного розвитку та навчання [12 ІФО 1.1.1]	обґрунтовано обирає та доцільно використовує цифрові пристрої та/або інформаційні технології для розв'язування задач з обраної галузі, зокрема під час здійснення професійної діяльності, забезпечення життєвих потреб, спілкування, власного розвитку та навчання [12 ІФО 1.1.1-1]	оцінює можливості, функціонал, обмеження, переваги використання інформаційних технологій для вирішення проблем обраної галузі [12 ІФО 1.1.1-1 П] пояснює та наводить аргументи доцільності та ефективності використання цифрових пристроїв/інформаційних технологій в обраній галузі для вирішення життєвих, зокрема професійних, задач [12 ІФО 1.1.1-2 П] доцільно добирає цифрові пристрої та/або інформаційні технології для забезпечення життєвих потреб, спілкування державною, рідною та іноземною мовами, власного розвитку і навчання [12 ІФО 1.1.1-3 П] наводить приклади застосування, пояснені перспективи використання та обмеження сучасних інформаційних технологій, а також оцінює їх вплив на власне життя і суспільство [12 ІФО 1.1.2-1 П] пояснює та враховує переваги і ризики використання конкретних сучасних інформаційних технологій в обраній галузі [12 ІФО 1.1.2-2 П] використовує доступні передові інформаційні технології для розв'язування задач з обраної галузі [12 ІФО 1.1.2-3 П] висловлює прогнози щодо розвитку обраної галузі під впливом інформаційних технологій [12 ІФО 1.1.2-4 П]	2. Створення інформаційних продуктів і програм для ефективного розв'язання задач/проблем, творчого самовираження індивідуально і у співпраці з іншими особами за допомогою цифрових пристроїв чи без них	пояснює та застосовує основні алгоритми, які типово застосовують для розв'язування задач з обраної галузі [12 ІФО 2.1.1-1 П] обирає різні стратегії вирішення проблем (індуктивні, дедуктивні, евристичні, алгоритмічні) [12 ІФО 2.1.1-2 П] аргументовано обирає та складає алгоритми для розв'язування задач з обраної галузі [12 ІФО 2.1.1-3 П] пояснює поняття часової та ємнісної складності алгоритмів і способи їх оцінювання [12 ІФО 2.1.2-1 П] оцінює ефективність алгоритмів розв'язування задач з обраної галузі, застосовуючи критерії часової та ємнісної складності [12 ІФО 2.1.2-2 П]
аналізує та оцінює сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій у різних галузях [12 ІФО 1.1.2]	аналізує та оцінює сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій в обраній галузі, їх специфіку та обсяги впливу [12 ІФО 1.1.2-1]	аналізує та оцінює сучасні тенденції розвитку інформаційних технологій в обраній галузі, їх специфіку та обсяги впливу [12 ІФО 1.1.2-1]	оцінює ефективність власних і відомих алгоритмів для розв'язування задач з різних галузей [12 ІФО 2.1.2]		

ДОКУМЕНТИ

Створює і налагоджує програмні проекти [ІФО 2.2]	обґрунтовує вибір структур даних для розв'язування задач з різних галузей [12 ІФО 2.1.3]	використовує різні структури даних для розв'язування типових задач з обраної галузі [12 ІФО 2.1.3-1]	аргументовано обирає структури даних для розв'язування задач з обраної галузі [12 ІФО 2.1.3-1 П]
	самостійно або в співпраці реалізовує розроблені алгоритми у програмних проектах для розв'язування задач з різних галузей [12 ІФО 2.2.1]	у співпраці реалізовує алгоритми в програмних проектах для розв'язування типових задач з обраної галузі [12 ІФО 2.2.1-1]	формулює очікуваний результат роботи та вимоги до програмного проєкту для розв'язування задач з обраної галузі [12 ІФО 2.2.1-1 П]
Розробляє модульні проекти [ІФО 2.3]	тестує, налагоджує та вдосконалює програмні проекти, ураховуючи/аналізуючи відгуки користувачів і зміни середовища розроблення та виконання [12 ІФО 2.2.2]	тестує, налагоджує та пропонує вдосконалення програмних проєктів [12 ІФО 2.2.2-1]	обґрунтовано обирає інформаційні технології для реалізації програмних проєктів [12 ІФО 2.2.1-2 П]
	створює програмні проекти за модульною технологією індивідуально чи в проєктній групі [12 ІФО 2.3.1]	бере участь у створенні програмних проєктів за модульною технологією в проєктній групі [12 ІФО 2.3.1-1]	описує етапи виконання комп'ютером коду високого рівня (компіляція, інтерпретація, оптимізація) [12 ІФО 2.2.1-3 П]
Створює та опрацьовує інформаційні продукти з використанням даних різних типів [ІФО 2.4]	комбінує дані різних типів під час створення інформаційних продуктів [12 ІФО 2.4.2]	комбінує дані різних типів під час створення інформаційних продуктів [12 ІФО 2.4.2-1]	створює нові, розширює або змінює наявні програмні проекти [12 ІФО 2.2.1-4 П]
	активно шукає і пропонує нестандартні та інноваційні рішення під час створення інформаційних продуктів [12 ІФО 2.4.3]	самостійно опановує роботу з новими програмними продуктами [12 ІФО 2.4.3-1]	випробовує нові ідеї, обґрунтовано ризикує під час розроблення програмних проєктів [12 ІФО 2.2.1-5 П]
Співпрацює в команді для створення інформаційного продукту [ІФО 2.5]	оцінює якість інформаційних продуктів для розв'язування задач з різних галузей [12 ІФО 2.4.4]	оцінює якість інформаційних продуктів для розв'язування типових задач з обраної галузі [12 ІФО 2.4.4-1]	пропонує і застосовує методи перевірки коректності роботи програмного проєкту [12 ІФО 2.2.2-1 П]
	демонструє здатність гнучко взаємодіяти в команді та пристосовуватися до нових умов під час розроблення проєктів з використанням інформаційних технологій [12 ІФО 2.5.1]	демонструє здатність взаємодіяти в команді під час розроблення проєктів з використанням інформаційних технологій [12 ІФО 2.5.1-1]	створює тестові приклади для перевірки різних сценаріїв роботи програмного проєкту [12 ІФО 2.2.2-2 П]
Використовує широкий спектр цифрових пристроїв [ІФО 3.1]	розуміє ідеї та емоції інших членів команди та конструктивно реагує на них під час розроблення проєктів з використанням інформаційних технологій [12 ІФО 2.5.2]	розуміє ідеї та емоції інших членів команди та конструктивно реагує на них під час розроблення проєктів з використанням інформаційних технологій [12 ІФО 2.5.2-1]	самостійно або в співпраці налагоджує програмні проекти [12 ІФО 2.2.2-3 П]
	3. Організація та усвідомлене використання цифрових середовищ для спілкування та співпраці як творця та/або споживача	самостійно опановує цифрові пристрої, досліджуючи їх можливості, та застосовує їх для розв'язування задач з різних галузей [12 ІФО 3.1.1]	активно шукає і пропонує конструктивні рішення для розвитку та перевірки ідей, удосконалення програмного проєкту на основі власних оцінок, відгуків користувачів і зміни умов його реалізації [12 ІФО 2.2.2-4 П]
Організовує власне інформаційне середовище [ІФО 3.2]	обґрунтовано обирає технологічні рішення для організації власного інформаційного середовища під час розв'язування задач з різних галузей [12 ІФО 3.2.1]	організовує власне інформаційне середовище з метою ефективного розв'язування типових задач з обраної галузі [12 ІФО 3.2.1-1]	застосовує принципи декомпозиції та синтезу під час розв'язування задач з обраної галузі [12 ІФО 2.3.1-1 П]
			обґрунтовано обирає бібліотеки або інші зовнішні модулі для розв'язування задач з обраної галузі [12 ІФО 2.3.1-2 П]
Використовує комунікаційні технології та мережі для власного розвитку, спілкування і співпраці [ІФО 3.3]	4. Усвідомлення результатів використання інформаційних технологій для себе	свідомо використовує технологічні засоби для індивідуальної або групової діяльності та комунікації [12 ІФО 3.3.1]	обґрунтовано обирає та використовує технологічні засоби для індивідуальної або групової діяльності та комунікації [12 ІФО 3.3.1-1]
	Обґрунтовує вплив технологій на навколишнє середовище і власний добробут, захищає себе і свій інформаційний простір [ІФО 4.1]	4. Усвідомлення результатів використання інформаційних технологій для себе	норм інформаційної взаємодії розуміє проблему інформаційного перевантаження під час роботи в цифровому середовищі та описує його наслідки [12 ІФО 4.1.1-1 П]
Використовує комунікаційні технології та мережі для власного розвитку, спілкування і співпраці [ІФО 4.1]	обирає і застосовує стратегію кібербезпеки для власного інформаційного середовища [12 ІФО 4.1.2]	обирає і застосовує політики кібербезпеки для власного інформаційного середовища [12 ІФО 4.1.2-1]	описує способи регулювання власного інформаційного навантаження та застосовує їх (обмеження, тайм-менеджмент, відключення певних функцій програм, перемикання на інші види діяльності, фізичні вправи тощо) [12 ІФО 4.1.1-1 П]
	враховує наслідки власних дій у цифровому середовищі та їх вплив на власну репутацію та репутацію інших осіб [12 ІФО 4.1.3]	враховує наслідки власних дій у цифровому середовищі та їх вплив на власну репутацію та репутацію інших осіб [12 ІФО 4.1.3-1]	використовує цифрові засоби та технології для забезпечення особистої та громадської безпеки в умовах надзвичайних ситуацій [12 ІФО 4.1.1-3 П]
Усвідомлено дотримується норм соціальної, міжкультурної і міжособистісної взаємодії [ІФО 4.2]	дотримується норм соціальної, міжкультурної і міжособистісної взаємодії під час спілкування та співпраці в глобальному інформаційному просторі [12 ІФО 4.2.1]	дотримується норм соціальної, міжкультурної і міжособистісної взаємодії під час спілкування та співпраці в інформаційному просторі [12 ІФО 4.2.1-1]	наводить приклади вразливостей інформаційних систем і можливих наслідків зловмисного їх використання [12 ІФО 4.1.2-1 П]
	враховує потребу в забезпеченні універсального дизайну під час використання інформаційних технологій і створення інформаційних продуктів [12 ІФО 4.2.2]	враховує засади універсального дизайну під час використання інформаційних технологій і створення інформаційних продуктів [12 ІФО 4.2.2-1]	пояснює поняття конфіденційності, цілісності та доступності даних [12 ІФО 4.1.2-2 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	дотримується норм законодавства, що регулює правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1]	дотримується норм законодавства, що регулює правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	порівнює заходи та засоби інформаційної безпеки за наданими критеріями та аргументовано обирає їх [12 ІФО 4.1.2-3 П]
			застосовує засоби та стратегії захисту конфіденційності та цілісності даних [12 ІФО 4.1.2-4 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	критично оцінює нові інформаційні технології щодо їх відповідності засадам кібербезпеки [12 ІФО 4.1.2-5 П]
			прогнозує наслідки дій у цифровому середовищі, їх вплив на власну репутацію та репутацію інших осіб [12 ІФО 4.1.3-1 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	дотримується норм законодавства, що регулює правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	дотримується норм законодавства, що регулює правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	пояснює можливості впливу цифрової репутації на взаємини в реальному світі [12 ІФО 4.1.3-2 П]
			враховує наслідки поширення інформації для особистої репутації або репутації групи, яку представляє [12 ІФО 4.1.3-3 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	розуміє і враховує особливості (зокрема національні, мовні й культурні) аудиторії, з якою взаємодіє [12 ІФО 4.2.1-1 П]
			адаптується під потреби аудиторії під час цифрової комунікації, зокрема з використанням програмних засобів штучного інтелекту та перекладу текстів [12 ІФО 4.2.1-2 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	дотримується норм етичної поведінки під час цифрової комунікації [12 ІФО 4.2.1-3 П]
			конструктивно реагує на агресивні висловлювання, зокрема в глобальному інформаційному просторі [12 ІФО 4.2.1-4 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	наводить приклади стратегій запобігання та протидії кібербулінгу та застосовує їх за потреби [12 ІФО 4.2.1-5 П]
			наводить приклади та розуміє упередження, пов'язані з використанням інформаційних технологій, і їх наслідки [12 ІФО 4.2.1-6 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	пояснює поняття універсального дизайну інформаційних продуктів і демонструє його реалізацію в обраній галузі [12 ІФО 4.2.2-1 П]
			враховує засади універсального дизайну та ергономічності під час створення інформаційних продуктів [12 ІФО 4.2.2-2 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	оцінює інформаційні технології та системи за критеріями інклюзивності, доступності та рівності [12 ІФО 4.2.2-3 П]
			знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	розпізнає різноманітні права інтелектуальної власності на інформаційні продукти та дотримується їх [12 ІФО 4.3.1-2 П]
			пояснює призначення простих засобів захисту авторських прав і доречно застосовує їх [12 ІФО 4.3.1-3 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	аргументовано обирає вид ліцензії програмних засобів та інформаційних продуктів для розв'язання задач з обраної галузі [12 ІФО 4.3.1-4 П]
			аргументовано пояснює суспільні та правові наслідки порушення прав інтелектуальної власності [12 ІФО 4.3.1-5 П]
Усвідомлено дотримується норм правової взаємодії [ІФО 4.3]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	знає норми законодавства, що регулюють правові відносини у сфері інтелектуальної власності та використання інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-1]	пояснює особливості реалізації та захисту прав людини в контексті інформаційних технологій [12 ІФО 4.3.1-6 П]
			обстоює особисті права на інтелектуальну власність з дотриманням норм права та етики [12 ІФО 4.3.1-7 П]

ДОКУМЕНТИ

		аналізує та моделює втілення у власне життя оптимальних стратегій безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб у різних життєвих ситуаціях [12 C30 1.1.2-2]	пропагує та поширює науково обґрунтовані знання щодо відповідальної безпечної поведінки для збереження власного життя та здоров'я, а також життя і здоров'я інших осіб та забезпечення добробуту на основі суспільно-державних (національних) цінностей [12 C30 1.1.2-2 П]		обирає безпечні моделі поведінки у разі виникнення небезпеки невідомого характеру [12 C30 2.4.1-2]	моделює свою поведінку, уникаючи ситуацій підвищеної небезпеки з урахуванням її впливу на власні безпеку, життя та здоров'я, а також на безпеку, життя та здоров'я інших осіб [12 C30 2.4.1-2 П]
		обґрунтовує роль громадянської активності та оборонної свідомості для особистого та суспільного добробуту [12 C30 1.1.2-3]	обґрунтовує значення готовності до захисту незалежності та територіальної цілісності України [12 C30 1.1.2-4 П]		презентує стратегії безпечної поведінки у різних заходах, які ґрунтуються на знаннях, здобутих під час критичного сприймання інформації з різних джерел [12 C30 2.4.1-3]	
Обстоює права та інтереси власні та інших осіб [C30 1.2]	обстоює права людини, пов'язані із збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 C30 1.2.1]	запобігає виникненню ситуацій неповаги до прав людини, приниження гідності себе та інших осіб [12 C30 1.2.1-1]	обстоює права свої та інших осіб шляхом звернення до відповідних органів правового захисту як України, так і міжнародних організацій, зокрема іноземною мовою [12 C30 1.2.1-1 П]	аргументовано обстоює думку про те, що збереження власного	демонструє відповідальне ставлення до обрання рішень, які стосуються власного життя і здоров'я [12 C30 2.4.1-5]	наслідків та ризиків
		вміє застосовувати стандартні моделі поведінки в ситуаціях	здоров'я, власної безпеки та добробуту є правом кожного громадянина [12 C30 1.2.1-2 П]		аналізує та обґрунтовує альтернативи власних дій і рішень для успішної життєдіяльності з метою розвитку, формування здорового способу життя [12 C30 3.1.1]	активно шукає, порівнює та зіставляє різні джерела інформації, оцінюючи їх надійність і достовірність, визначає власні альтернативні дії щодо здорового способу життя [12 C30 3.1.1-1 П]
		порушення прав людини [12 C30 1.2.1-2]	здоров'я, власної безпеки та добробуту є правом кожного громадянина [12 C30 1.2.1-2 П]		вміє вирізняти прийнятні та неприйнятні альтернативні рішення і ризики для здоров'я, безпеки та добробуту, зокрема під час використання інформаційно-комунікаційних технологій [12 C30 3.1.1-2]	
		читає із розумінням документи, які гарантують права громадян, і вміє використовувати здобуті знання під час вирішення ситуацій, пов'язаних із здоров'ям, безпекою та добробутом [12 C30 1.2.1-3]	аналізує документи, які гарантують права та обов'язки громадян, пов'язані із забезпеченням добробуту України, та застосовує їх [12 C30 1.2.1-3 П]		обґрунтовує альтернативи споживчого вибору використовує можливості дізнатися про безпечність продуктів і виробництва для підтримки здорового способу життя [12 C30 3.1.1-3]	
	обстоює інтереси людини, пов'язані із збереженням здоров'я, безпекою та добробутом [12 C30 1.2.2]	визначає та пояснює інтереси людей з іншими переконаннями з питань збереження здоров'я, безпеки та добробуту [12 C30 1.2.2-1]	аналізує ситуацію із захисту інтересів осіб, ураховуючи нормативно-правову базу, зокрема іноземною мовою [12 C30 1.2.2-1 П]		сприймає вікові зміни власного організму як закономірний процес дорослішання і розвитку, зумовлений різними факторами [12 C30 3.2.1]	досліджує моделі поведінки, спрямовані на покращення стану організму, ураховуючи вікові зміни як закономірний процес [12 C30 3.2.1-1 П]
Надає допомогу [C30 1.3]	оцінює ризики і приймає рішення щодо надання медичної допомоги собі та іншим особам у невідкладних станах відповідно до протоколів і алгоритмів [12 C30 1.3.1]	володіє вміннями надання медичної допомоги з урахуванням оцінки ризиків, власних можливостей і дотримання правил безпеки [12 C30 1.3.1-1]	науково обґрунтовує протокольні вимоги/дії щодо особливостей надання медичної допомоги [12 C30 1.3.1-1 П]		сприймає зміни свого організму і особливості стану здоров'я [12 C30 3.2.1-2]	
		практично застосовує відповідні протоколи і алгоритми надання допомоги собі та іншим особам за потреби [12 C30 1.3.1-2]	застосовує техніки психологічної допомоги собі та іншим у кризових і стресових ситуаціях [12 C30 1.3.1-2 П]		моделює алгоритми звернення за консультацією щодо власного розвитку і здоров'я до компетентних фахівців [12 C30 3.2.1-3]	
		застосовує техніки самопомоги в кризових і стресових ситуаціях [12 C30 1.3.1-3]	вміє надати інформаційно-консультаційну підтримку щодо застосування відповідних протоколів і алгоритмів надання медичної допомоги та роботи українських і міжнародних служб допомоги [12 C30 1.3.1-3 П]		читає, розуміє і аналізує науково-популярні тексти щодо змін організму людини відповідно до віку [12 C30 3.2.1-4]	
	запобігає виникненню конфліктних ситуацій у взаємодії з іншими особами, надає допомогу іншим у запобіганні та вирішенні конфліктних ситуацій [12 C30 1.3.2]	ідентифікує способи запобігання виникненню конфліктних ситуацій і вирішення їх самостійно та у взаємодії з іншими особами [12 C30 1.3.2-1]	вміє надати інформаційно-консультаційну підтримку щодо застосування відповідних протоколів і алгоритмів надання медичної допомоги та роботи українських і міжнародних служб допомоги [12 C30 1.3.1-3 П]		аналізує власну поведінку та вміє оцінити наслідки в короткостроковій і тривалій перспективі для себе і для інших осіб [12 C30 3.3.1-1]	
		оцінює ризики і надає допомогу іншим особам у запобіганні та вирішенні конфліктних ситуацій [12 C30 1.3.2-2]	застосовує техніки психологічної допомоги в надзвичайних ситуаціях [12 C30 1.3.2-2 П]		здійснює оцінювання впливу поведінки власної та інших осіб на власні безпеку, життя і здоров'я, а також на безпеку, життя і здоров'я інших осіб [12 C30 3.3.2]	
		розпізнає та застосовує прийоми емоційної підтримки інших осіб у разі виникнення в них проблемних ситуацій (фізичних, психічних, соціальних) [12 C30 1.3.2-3]	вміє надати інформаційно-консультаційну підтримку щодо застосування відповідних протоколів і алгоритмів надання медичної допомоги та роботи українських і міжнародних служб допомоги [12 C30 1.3.2-1 П]		оцінює важливий вплив відповідальної поведінки на власні безпеку, життя, здоров'я і добробут тепер і в майбутньому [12 C30 3.3.2-1]	обґрунтовує та оцінює вплив власної поведінки та поведінки інших осіб на власні безпеку, життя і здоров'я та на безпеку, життя і здоров'я інших осіб на прикладах власних знань і досвіду та відповідних джерел інформації [12 C30 3.3.2-1 П]
2. Визначення альтернатив, прогнозування наслідків, прийняття рішень з користю для покращення здоров'я та добробуту	зіставляє прогнозовані та не прогнозовані небезпечні ситуації природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 C30 2.1.1]	визначає ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 C30 2.1.1-2]	класифікує ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 C30 2.1.1-2 П]		оцінює вагомість норм безпечної поведінки для власного життя, здоров'я, добробуту з урахуванням традицій, звичаїв, сучасних тенденцій як захисту власних інтересів, так і інших осіб [12 C30 3.3.2-2]	
Розпізнає небезпечні ситуації [C30 2.1]	аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 C30 2.1.1]	аналізує ризики виникнення надзвичайних ситуацій [12 C30 2.2.1-1]	досліджує прогнозовані та не прогнозовані небезпечні ситуації з використанням різних джерел інформації та знань з різних галузей [12 C30 2.1.1-1 П]		моделює поведінку, яка принесе користь і задоволення для здоров'я і життя, зважаючи на вплив зовнішніх факторів [12 C30 3.4.1-1]	розуміє роль рішень на рівні органів влади для збереження індивідуального і колективного здоров'я [12 C30 3.4.1-1 П]
		визначає ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 C30 2.1.1-2]	класифікує ймовірні ризики в умовах невизначеності [12 C30 2.1.1-2 П]		уміє робити вибір на користь власного здоров'я і безпеки [12 C30 3.4.1-2]	бере участь у поширенні знань про важливу роль здорового способу життя серед населення [12 C30 3.4.1-2 П]
Прогнозує наслідки [C30 2.2]	аналізує ризики виникнення, взаємодію факторів небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального і воєнного походження [12 C30 2.2.1]	аналізує ризики виникнення надзвичайних і небезпечних життєвих ситуацій [12 C30 2.2.1-2]	аналізує, визначає та узагальнює рівні конкретних ризиків у професійній діяльності для власного здоров'я, безпеки та добробуту, а також для здоров'я, безпеки та добробуту інших осіб [12 C30 2.2.1-1 П]		аналізує та оцінює власне хобі щодо користі, задоволення з урахуванням сприяння безпеці, збереження здоров'я, добробуту [12 C30 3.4.1-3]	
		аналізує взаємодію факторів у надзвичайних і небезпечних життєвих ситуаціях [12 C30 2.2.1-2]	аналізує ймовірні ризики виникнення небезпечних ситуацій у професійній діяльності з використанням науково-обґрунтованих досліджень [12 C30 2.2.1-2 П]		поевдінка для покращення здоров'я, обґрунтовує необхідність вибору і діє на користь навчання впродовж життя [12 C30 4.1.1]	безпеки і добробуту
	прогнозує наслідки небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, аналізуючи та оцінюючи ситуацію [12 C30 2.2.2]	визначає ймовірну модель розвитку небезпечних ситуацій та їх наслідків природного, техногенного, соціального і воєнного характеру на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків [12 C30 2.2.2-1]	досліджує наслідки ризиків небезпечних ситуацій природного, техногенного, соціального характеру і воєнного походження, використовуючи різноманітні джерела інформації [12 C30 2.2.2-1 П]		створює власну освітню траєкторію на основі самоаналізу, потреби самореалізації, запитів суспільства і перспектив його розвитку [12 C30 4.1.2]	досліджує необхідність навчання впродовж життя як ключової компетентності, визначеної у нормативно-правових актах [12 C30 4.1.1-1 П]
		прогнозує наслідки безвідповідальних ставітєв стосунків [12 C30 2.2.2-2]	прогнозує ймовірні моделі розвитку небезпечних ситуацій та їх наслідків природного, техногенного, соціального і воєнного характеру на основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків [12 C30 2.2.2-2 П]		визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності на основі самоаналізу і потреби в самореалізації [12 C30 4.1.2-1]	досліджує необхідність навчання впродовж життя для професійного розвитку [12 C30 4.1.1-2 П]
		прогнозує наслідки порушення правил техніки безпеки на робочому місці [12 C30 2.2.2-3]			обирає доцільні інструменти та методи навчання, різноманітні способи розвитку своїх здатностей, пріоритетів і потреб [12 C30 4.1.2-2]	шукає можливості зміцнення своїх сильних сторін та зменшення або компенсації своїх слабкостей для розвитку власної освітньої траєкторії [12 C30 4.1.2-2 П]
Приймає рішення [C30 2.3]	приймає рішення та здійснює вибір стратегії безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях з урахуванням отриманої інформації [12 C30 2.3.1]	обґрунтовує рішення щодо вибору стратегії поведінки для збереження власних безпеки, здоров'я та добробуту з урахуванням аналізу опрацьованої інформації та ймовірних моделей небезпечних ситуацій [12 C30 2.3.1-1]	обґрунтовує рішення щодо вибору стратегії поведінки для збереження власних безпеки, здоров'я та добробуту з урахуванням аналізу опрацьованої інформації та ймовірних моделей небезпечних ситуацій [12 C30 2.3.1-1]		створює власну освітню траєкторію з урахуванням власних потреб і запитів суспільства [12 C30 4.1.2-3]	створює власний медіапродукт щодо безпеки, здоров'я і добробуту з використанням принципів медіаграмотності [12 C30 4.2.1-2 П]
		презентує обрану стратегію власного способу життя та обґрунтовує її з урахуванням отриманої інформації [12 C30 2.3.1-2]	презентує обрану стратегію власного способу життя та обґрунтовує її з урахуванням отриманої інформації [12 C30 2.3.1-2]		аналізує інформацію у різних медіа, зіставляє її та робить висновок щодо правдивості інформації з питань здоров'я, безпеки та добробуту [12 C30 4.2.1-1]	активно шукає, порівнює різні джерела інформації щодо зменшення впливу неправдивої інформації щодо здоров'я, безпеки та добробуту [12 C30 4.2.1-1 П]
Поводиться безпечно [C30 2.4]	демонструє безпечну поведінку вдома, у закладі освіти, на вулиці, у громадських місцях, запобігає виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 C30 2.4.1]	визначає алгоритм і моделює безпечну поведінку для запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру [12 C30 2.4.1-1]	складає інструкції щодо запобігання виникненню небезпечних ситуацій різного характеру і безпечної поведінки у разі виникнення небезпечних ситуацій з урахуванням нормативно-правової бази [12 C30 2.4.1-1 П]		використовує принципи медіаграмотності щодо здоров'я, безпеки та добробуту в різних джерелах [12 C30 4.2.1]	створює власний медіапродукт щодо безпеки, здоров'я і добробуту з використанням принципів медіаграмотності [12 C30 4.2.1-2 П]

ДОКУМЕНТИ

			Додаток 19 до Державного стандарту	
			МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ Компетентнісний потенціал	
			Ключові компетентності	
			Уміння та ставлення	
Вільне володіння державною мовою			уміння: грамотно висловлюватись усно і письмово українською мовою щодо мистецтва; дискутувати щодо мистецьких явищ, оцінювати власні мистецькі результати і творчість інших осіб	
			ставлення: шанування державної мови; готовність активно користуватися українською мовою в мистецькій комунікації	
			Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами	
Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами			уміння — грамотно висловлюватись усно і письмово щодо мистецтва рідною мовою	
			ставлення — шанування культурно-мистецького різноманіття світу	
			Здатність спілкуватися іноземними мовами	
Математична компетентність			уміння — використовувати іншомовні джерела інформації про мистецтво та іншомовну мистецьку термінологію	
			ставлення: шанування культурно-мистецького різноманіття світу; усвідомлення можливостей спілкування в мистецькій діяльності іноземною мовою, готовність популяризувати культурно-мистецькі надбання України іноземними мовами	
			уміння — використовувати математичні знання для декодування художньої виразності творів мистецтва і у процесі художньо-творчої діяльності	
Компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій			ставлення: усвідомлення взаємозв'язків математики і мистецтва як універсальних мов людини; розуміння впливу художньої творчості на розвиток математичних здібностей	
			уміння: спостерігати і відтворювати довкілля засобами різних видів мистецтва; використовувати природні ресурси для творчості; використовувати інформаційно-комунікаційні технології для втілення художніх ідей і мистецької комунікації в медіапросторі;	
			застосовувати мистецькі знання і вміння для естетизації соціально-освітнього середовища	
Інноваційність			ставлення — усвідомлення взаємовпливу мистецтва і природничих наук, техніки, технологій	
			уміння — впроваджувати мистецькі ідеї в різних сферах життєдіяльності, зокрема творенні культурних продуктів	
			ставлення — відкритість до інновацій в мистецькій діяльності, прагнення творчої самореалізації	
Екологічна компетентність			уміння — використовувати мистецькі засоби для збереження довкілля	
			ставлення: усвідомлення необхідності гармонійної взаємодії людини і довкілля; розуміння потенціалу мистецтва для збереження довкілля	
			уміння: використовувати мистецьку інформацію у творчій, пошуково-дослідницькій і соціокультурній діяльності; застосовувати цифрові технології для пошуку, презентації і популяризації мистецтва; визначати і оцінювати художню якість цифрового контенту, вирізняти маніпулятивну інформацію, запобігати її негативному впливу на людину; створювати електронні освітні ресурси для популяризації мистецтва;	
Навчання впродовж життя			ставлення: усвідомлення естетичного потенціалу цифрових технологій для художньо-творчого самовираження; розуміння впливу художніх медіатекстів на свідомість людини; визнання авторського права в мистецькій сфері і засудження плагіату	
			уміння: визначати власні художні інтереси і потреби, виявляти мобільність у пізнанні мистецьких явищ і процесів;	
			вибудовувати перспективу мистецького самовдосконалення, планувати і організовувати свій час; самопізнаватися і самовиражатися через мистецтво; критично оцінювати результати власної творчої діяльності, розвивати художнє мислення і емоційний досвід;	
Громадянські та соціальні компетентності			ставлення: усвідомлення власних потреб у художньому пізнанні і самовираженні, готовність до самовдосконалення через мистецтво;	
			розуміння ролі мистецтва у власному житті та його впливу на творчу самореалізацію	
			Громадянські компетентності	
6. Дотримання демократичних принципів, конструктивна взаємодія з іншими особами, спільнотою закладу освіти, місцевою громадою і суспільством загалом, залучення до розв'язання локальних, загальнонаціональних і глобальних проблем			уміння: критично аналізувати і оцінювати вплив культурно-мистецьких явищ на громадянське суспільство; активно взаємодіяти для реалізації мистецьких проєктів у місцевій громаді і суспільстві; брати участь у мистецькому житті України, бути причетним до соціокультурних процесів;	
			застосовувати здобуті в мистецькій освітній галузі знання і набуті вміння для формування власної готовності до захисту незалежності і територіальної цілісності України, конституційних засад державного ладу, національних інтересів та суспільно-державних (національних) цінностей України»;	
			ставлення: дбайливе ставлення до мистецьких традицій рідного краю, усвідомлення причетності до української культури;	
Застосовує принципи та механізми демократії [ГІО 6.1]			виявлення поваги до культурно-мистецьких надбань різних народів; виявлення активної громадянської позиції у збереженні досягнень української культури, культурно-мистецького різноманіття	
			Соціальні компетентності	
			уміння — визначати роль мистецтва в соціокультурному просторі, оцінювати результати креативної діяльності	
Бере участь у розв'язанні проблем спільнот [ГІО 6.2]			ставлення: розуміння важливості мистецтва і діяльності митців для соціального розвитку; готовність брати участь у мистецько-просвітницькій діяльності, зокрема у волонтерському русі	
			уміння: орієнтуватися в культурному різноманітті сучасного світу; аналізувати, інтерпретувати і естетично оцінювати способи вираження мистецьких ідей у різних культурах;	
			розвивати загальну естетичну культуру, художнє мислення і емоційний досвід під час сприймання мистецтва і художньо-творчої діяльності	
Осмилює зв'язки між минулим і сучасним громадсько-політичним життям [ГІО 6.3]			ставлення: виявлення пошани до мистецьких надбань українського народу і усвідомлення власної ідентичності у світовій культурі, потреба пропагування національної культури у власній мистецькій діяльності; виявлення здатності до вираження української національної та громадянської ідентичності, творчого самовираження;	
			усвідомлення загальнолюдських та естетичних цінностей, транслятором яких є мистецтво різних регіонів світу, розуміння необхідності збереження мистецьких надбань людства; толерантне ставлення до культурного регіонального різноманіття світу, готовність до культурно-мистецького діалогу;	
			розуміння важливості естетичних чинників у житті, цінності інтелектуальної і культурної власності	
Додаток 20 до Державного стандарту			уміння: виявляти творчу ініціативу і сприяти її реалізації, зокрема в практичній мистецькій діяльності; працювати в команді для виконання художньо-творчих завдань з урахуванням основ культурного менеджменту;	
			реалізовувати мистецькі проєкти і презентувати власні надбання, знаходити мистецькі форми самовираження в креативних індустріях;	
			пояснювати значення інвестицій у культуру, зокрема на прикладах реалізації мистецьких проєктів, фестивалів, виставок тощо	
Додаток 20 до Державного стандарту			ставлення: генерування ідей і здатність до підприємницьких ініціатив у царині мистецтва, втілення їх у життя для забезпечення власного добробуту і розвитку суспільства;	
			ініціативність, самостійність і мобільність у прийнятті рішень щодо втілення мистецьких проєктів, готовність до партнерства;	
			усвідомлення взаємовпливів комерційного і некомерційного складників культурно-мистецьких явищ	

			Додаток 20 до Державного стандарту	
			ВИМОГИ до обов'язкових результатів навчання здобувачів профільної середньої освіти в мистецькій освітній галузі	
			10—12-й роки навчання	
			орієнтири для оцінювання	
			основний	
			поглиблений	
Загальні результати			1. Пізнання різних видів мистецтва, виявлення художнього мислення	
	конкретні результати		знаходить і систематизує мистецьку інформацію в друкованих та електронних джерелах з урахуванням принципів доброчесності	
			мистецтва, виявлення художнього мислення	
добирає мистецькі тексти з використанням ключових слів/дескрипторів (автор, назва, дата, посилання)				
[12 МІО 1.1.1-1]				
використовує джерела мистецької інформації з урахуванням принципів доброчесності, виявляє культуру використання авторського права				
[12 МІО 1.1.1-2]				
декодує/аналізує, характеризує, узагальнює мистецькі тексти/явища мистецтва, апелює до власних знань і досвіду				
[12 МІО 1.2.1-1]				
самостійно декодує/аналізує, характеризує, узагальнює, систематизує мистецькі тексти/явища мистецтва, апелює до власних знань і досвіду				
[12 МІО 1.2.1-1 П]				
визначає, пояснює національну специфіку явищ мистецтва культурних регіонів світу і діалогу культур				
[12 МІО 1.2.1-2 П]				

ДОКУМЕНТИ

	3) запровадження проведення оцінки якості систематичного скринінгу на туберкульоз, зокрема людей з груп підвищеного ризику та ключових груп захворювання на туберкульоз, і організації лікування людей з латентною туберкульозною інфекцією на рівні первинної медичної допомоги відповідно до Порядку організації виявлення та діагностики туберкульозу та латентної туберкульозної інфекції, затвердженого наказом МОЗ від 16 лютого 2022 р. № 302	МОЗ	2025 рік	створено систему моніторингу та оцінки якості надання первинної медичної допомоги людям, які хворіють на туберкульоз
3. Забезпечення активної участі громадського суспільства у наданні послуг у сфері громадського здоров'я з подолання туберкульозу, які спрямовані на забезпечення лікування та профілактики туберкульозу, догляду, підтримки та соціального захисту людей, які хворіють на туберкульоз, людей з латентною туберкульозною інфекцією, а також членів їх сімей	1) забезпечення активної участі громадського суспільства у наданні послуг у сфері громадського здоров'я з подолання туберкульозу, які спрямовані на забезпечення лікування та профілактики туберкульозу, догляду, підтримки та соціального захисту людей, які хворіють на туберкульоз, зокрема тих, що отримують профілактичне лікування, людей з латентною туберкульозною інфекцією, а також членів їх сімей	МОЗ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) громадські та благодійні організації (за згодою)	2024—2026 роки	визначено перелік послуг у сфері громадського здоров'я з подолання туберкульозу, що можуть надаватися інститутами громадянського суспільства та спрямовані на забезпечення лікування та профілактики туберкульозу, догляду, підтримки та соціального захисту людей, які хворіють на туберкульоз, зокрема тих, що отримують профілактичне лікування, людей з латентною туберкульозною інфекцією, а також членів їх сімей
4. Забезпечення доступу до спеціалізованої медичної допомоги, зокрема для лікування усіх форм туберкульозу та супутніх хвороб, у закладах охорони здоров'я різного профілю людей, які хворіють на туберкульоз, та людей з латентною туберкульозною інфекцією	1) забезпечення доступу до спеціалізованої медичної допомоги, зокрема для лікування усіх форм туберкульозу та супутніх хвороб, у закладах охорони здоров'я різного профілю людей, які хворіють на туберкульоз, та людей з латентною туберкульозною інфекцією	Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації)	2024—2026 роки	забезпечено доступ до спеціалізованої медичної допомоги, зокрема для лікування усіх форм туберкульозу та супутніх хвороб, у закладах охорони здоров'я різного профілю людей, які хворіють на туберкульоз, та людей з латентною туберкульозною інфекцією
	2) забезпечення доступу до хірургічної допомоги людей, які хворіють на туберкульоз, відповідно до галузевих стандартів охорони здоров'я	МОЗ Міноборони Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації)	2024—2026 роки	визначено та погоджено з МОЗ перелік закладів охорони здоров'я, що надають хірургічну допомогу людям, які хворіють на туберкульоз
	3) акредитація лабораторій мікробіологічного профілю регіональних фтизіопульмонологічних центрів та закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності чи підпорядкування або фізичної особи — підприємця, яка одержала ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, щодо відповідності вимогам ДСТУ EN ISO 15189:2022 «Медичні лабораторії. Вимоги до якості та компетентності»	Національна академія медичних наук (за згодою), Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) Національна академія медичних наук (за згодою)	2024—2026 роки	акредитовано лабораторії мікробіологічного профілю регіональних фтизіопульмонологічних центрів щодо відповідності вимогам ДСТУ EN ISO 15189:2022 «Медичні лабораторії. Вимоги до якості та компетентності»
5. Забезпечення надання якісних послуг у сфері громадського здоров'я з подолання туберкульозу людям, які живуть з ВІЛ, та людям, які перебували в контакті з людьми, які хворіють на туберкульоз (як дітям, так і дорослим), відповідно до галузевих стандартів медичної допомоги при туберкульозі	1) забезпечення надання якісних послуг у сфері громадського здоров'я з подолання туберкульозу людям, які живуть з ВІЛ, та людям, які перебували в контакті з людьми, які хворіють на туберкульоз (як дітям, так і дорослим), відповідно до галузевих стандартів медичної допомоги при туберкульозі	МОЗ Мін'юст Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) громадські та благодійні організації (за згодою)	2024—2026 роки	охоплено не менше 95 відсотків людей, які живуть з ВІЛ, та людей, які перебували в контакті з людьми, які хворіють на туберкульоз, систематичним скринінгом на туберкульоз
	2) створення системи аналітики з питань систематичного скринінгу на туберкульоз людей з груп підвищеного ризику та ключових груп захворювання на туберкульоз та охоплення таких людей профілактичним лікуванням туберкульозу на рівні первинної медичної допомоги	МОЗ Міноборони Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації)	2026 рік	охоплено та завершено профілактичне лікування туберкульозу не менше 95 відсотків людей, які живуть з ВІЛ, та людей, які перебували в контакті з людьми, які хворіють на туберкульоз (як дітей, так і дорослих)
6. Створення системи епідеміологічного нагляду за латентною туберкульозною інфекцією	1) створення системи епідеміологічного нагляду за латентною туберкульозною інфекцією та проведення моніторингу здійснення заходів з виявлення та лікування латентної туберкульозної інфекції	МОЗ Міноборони міжнародні організації (за згодою)	2025 рік	створено систему епідеміологічного нагляду за латентною туберкульозною інфекцією, проведено моніторинг здійснення заходів з виявлення та лікування латентної туберкульозної інфекції
7. Забезпечення багатогалузевого та багатосекторального підходу до подолання туберкульозу	Реалізація ефективної політики та забезпечення багатогалузевого та багатосекторального підходу до подолання туберкульозу, включаючи ефективні механізми комунікації	МОЗ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації)	—»—	розроблено та впроваджено багатогалузевий та багатосекторальний підхід до подолання туберкульозу, включаючи ефективні механізми комунікації
	2) забезпечення безперервного та постійного інформування населення з питань профілактики, раннього виявлення, лікування та супроводу туберкульозу, в тому числі через систему дошкільної та загальної середньої освіти і систему громадського здоров'я	МОЗ МОН Мінсоцполітики Мін'юст Міноборони Нацсоцслужба Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації)	2024—2026 роки	розроблено план заходів з інформування щодо профілактики, раннього виявлення, лікування та супроводу туберкульозу, в тому числі через систему дошкільної та загальної середньої освіти і систему громадського здоров'я, на національному та регіональному рівні та забезпечено щоріку його перегляд та виконання
8. Використання організаційного та фінансового потенціалу територіальних громад у здійсненні заходів з подолання туберкульозу	1) залучення територіальних громад, їх організаційного та фінансового потенціалу до здійснення заходів з подолання туберкульозу 2) впровадження ініціативи з подолання туберкульозу «Територіальна громада, вільна від туберкульозу»	МОЗ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) органи місцевого самоврядування (за згодою)	2024—2026 роки	залучено територіальні громади до здійснення заходів з подолання туберкульозу
	3) проведення спостереження та оцінки детермінантів здоров'я, які впливають на рівень захворювання на туберкульоз, та здійснення територіальними громадами відповідних заходів	МОЗ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) органи місцевого самоврядування (за згодою)	—»—	забезпечено приєднання територіальних громад до ініціативи з подолання туберкульозу «Територіальна громада, вільна від туберкульозу»
9. Удосконалення системи моніторингу та оцінки результатів здійснення заходів з подолання туберкульозу на національному, регіональному та місцевому рівні	1) удосконалення системи моніторингу та оцінки результатів здійснення заходів з подолання туберкульозу на національному, регіональному та місцевому рівні	МОЗ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) Національна академія медичних наук (за згодою)	2026 рік	проведено спостереження та оцінку детермінантів здоров'я, які впливають на рівень захворювання на туберкульоз, та здійснено територіальними громадами відповідні заходи
	2) проведення моніторингу дотримання роботодавцями вимог щодо подолання стигматизації шляхом формування толерантного ставлення до людей, які хворіють на туберкульоз, зниження рівня дискримінації таких людей	МОЗ Держпраці	2026 рік	розроблено наказ МОЗ щодо затвердження порядку проведення моніторингу та оцінку результатів здійснення заходів з подолання туберкульозу на національному, регіональному та місцевому рівні
10. Забезпечення використання електронної системи охорони здоров'я на всіх етапах надання медичної допомоги людям, які хворіють на туберкульоз, шляхом впровадження необхідних електронних інструментів	1) забезпечення впровадження необхідних електронних інструментів для проведення клінічного і епідеміологічного моніторингу	МОЗ НСЗУ	2026 рік	розроблено порядок проведення моніторингу дотримання роботодавцями вимог щодо подолання стигматизації шляхом формування толерантного ставлення до людей, які хворіють на туберкульоз, зниження рівня дискримінації таких людей
	2) розроблення та впровадження порядку підготовки стандартних операційних процедур надання медичної допомоги людям, які хворіють на туберкульоз, відповідно до Порядку надання медичної допомоги та/або реабілітаційної допомоги із застосуванням телемедицини на період дії воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях, затвердженого наказом МОЗ від 17 вересня 2022 р. № 1695	МОЗ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) Національна академія медичних наук (за згодою)	2024—2026 роки	розроблено та впроваджено порядок підготовки стандартних операційних процедур надання медичної допомоги людям, які хворіють на туберкульоз
Активізація досліджень та інновацій				
11. Проведення оцінки готовності інфраструктури закладів охорони здоров'я до проведення клінічних та операційних досліджень з питань протидії поширенню туберкульозу та швидкого впровадження інноваційних технологій у сфері подолання туберкульозу	1) проведення оцінки готовності інфраструктури закладів охорони здоров'я до проведення клінічних та операційних досліджень з питань протидії туберкульозу та швидкого впровадження інноваційних технологій у сфері подолання туберкульозу	МОЗ Національна академія медичних наук (за згодою)	2025 рік	проведено оцінку готовності інфраструктури закладів охорони здоров'я до проведення клінічних та операційних досліджень з питань протидії туберкульозу та швидкого впровадження інноваційних технологій у сфері подолання туберкульозу
	2) проведення оцінки результатів практичного застосування результатів наукових досліджень з питань протидії туберкульозу	МОЗ Національна академія медичних наук (за згодою)	2025 рік	проведено оцінку результатів практичного застосування наукових досліджень з питань протидії туберкульозу
	3) забезпечення створення умов для розвитку дослідницької діяльності з питань протидії туберкульозу на базі регіональних фтизіопульмонологічних центрів	МОЗ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації)	2024—2026 роки	взято участь фахівцями регіональних фтизіопульмонологічних центрів у дослідженнях з питань протидії туберкульозу
	4) забезпечення міжнародної співпраці з метою навчання, обміну кращими практиками у сфері подолання туберкульозу	МОЗ Мін'юст Мінекономіки Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації) Національна академія медичних наук (за згодою) громадські та благодійні організації (за згодою)	—»—	забезпечено міжнародну співпрацю з метою обміну кращими практиками у сфері подолання туберкульозу
Впровадження інфекційного контролю за туберкульозом на усіх рівнях надання медичної допомоги				
12. Забезпечення дотримання закладами охорони здоров'я вимог щодо здійснення інфекційного контролю за туберкульозом	1) проведення оцінки належного впровадження Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз, затвердженого наказом МОЗ від 1 лютого 2019 р. № 287	МОЗ Міноборони Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації (військові адміністрації)	2024—2026 роки	створено умови для забезпечення дотримання вимог Стандарту інфекційного контролю для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу хворим на туберкульоз, затвердженого наказом МОЗ від 1 лютого 2019 р. № 287

